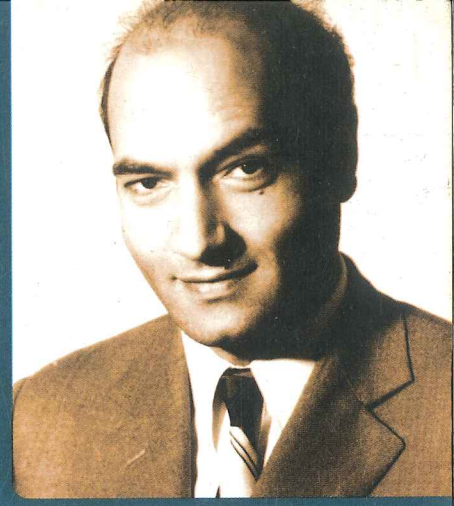

Genç Öncüler

Kasım 2009 • Sayı 52 • Yıl 6 • 3 TL. • Aylık Gençlik Dergisi

*Ali Şeriatî
ile Röportaj*

Kadavra bolluktaki medeniyeti yokluk

"2009 yılında 1 milyar 20 milyon kişi gıdasız kaldı."

Fikret Başkaya ile Kapitalizm Üzerine

Gazze ve
Mescid-i Aksa
İtikâfı

Üniversiteye
Bu Kapıdan
Girilir

Şura - 36-39

"Size her ne verilmişse, bu hayatın geçimliğidir. Allah'ın yanında bulunanlar ise daha hayırlı ve kalıcıdır. Bu mükâfat; inananlar ve Rablerine tevekkül edenler, büyük günahlardan ve çirkin işlerden kaçınanlar, öfkelendikleri zaman bağışlayanlar, Rablerinin çağrısına cevap verenler ve namazı dosdoğru kılanlar, işleri aralarında şûra ile olanlar, kendilerine verdiğimiz rızıktan Allah yolunda harcayanlar, bir saldırıya uğradıkları zaman, aralarında yardımlaşanlar içindir."

“1 Sana, 10 Bana, Hep Bana...”

Popüler kültür ve tüketim alışkanlıkları, artık hayatımızın her alanında karşı karşıya kaldığımız bir gerçeklik halini aldı. İnsanlığın, uzun bir süredir uğraştığı kapitalizm problemi, farkında olmasak da, yaşam alanlarımızı işgal etmiş durumda. Günlük hayatta birçok defa duyduğumuz ve üzerinde de genellikle kafa yormadığımız, kapitalizm ve emperyalizm gibi hayal dünyamızda anlamlandırmakta güçlük çektiğimiz ifadelerin, hareketlerimizi şekillendiren ve bizi yönlendiren kavramlar olduğunu unutmuş gibiyiz.

Oysa dünyanın hemen her yerinde, zenginin ziyadesiyle zengin, fakirin ise alabildiğine fakir olduğunu, uluslararası birkaç firma ve zenginler topluluğunun servetlerinin, dünyada aç insanların hepsini doyurmaya yeteceğini bilmeyenimiz yok. Hayatımızın devamı için her an ihtiyaç duyduğumuz suyun bile, susuzluktan ölen onca insan olmasına rağmen, çarkın hizmetinde bir meta haline geldiğini de küçük bir akıl yürütmeye anlayabiliriz.

Geçtiğimiz ay, Türkiye işte bu çarkın dişlilerinin bir araya gelmesine tanıklık etti. Dünya ekonomisinin ‘ağa babaları’ kısa süreliğine de olsa İstanbul’un karışmasına, açık oturumların heyecanlanmasına neden oldu.

Bu ay yaşadığımız bu gerçekliğin, bir kez de bizim bakış açımızdan görülmesini istiyoruz. Konuyla ilgili yazısında Ömer Dervişoğlu, kapitalizm denilen olgunun, hayatımızın içindeki rolüne değiniyor. Bu bağlamda Sayın Fikret Başkaya ile yaptığımız röportajın ve arkadaşımız Yusuf Elbaşın’ın yaptığı tespitlerin, konumuza ışık tutacağı kanaatini taşıyoruz.

Gazze ve Mescid-i Aksa İtikafı adlı yazısında Esra Çelik, Aksa’daki son yaşanan gelişmelerden bizleri haberdar ediyor. Anlat Bana Bölümünde, arkadaşımız Yusuf Şentürk’ün, coğrafyalar aşarak gerçekleştirdiği Malezya İslam Üniversitesi notlarını takip etme fırsatını buluyoruz.

Dergimizin Kasım sayısı ile sizleri baş başa bırakırken, mübarek Kurban Bayramı’nızı tebrik ediyor, sağlık ve afiyetle bayram coşkusunu yaşayabilmenizi temenni ediyoruz.

Sahibi

Umran Yayıncılık
Turizm San. ve Tic. Ltd. Şti. Adına
Abdullah Yıldız

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

İsmail Memiş

Yayın Sorumlusu

Hüseyin Buladı

Yayın Kurulu

Abdullah Muhsin Yıldız
Alperen Gençosmanoğlu
Elyesa Koytak
Fatma Büşra Özkan
Ammar Kılıç
Muhammed Tutkun
Yusuf Elbaş

Kasım Sayısına Katkıda Bulunanlar

Abdülvahid Yakup Sipahioğlu
Esra Çelik
Mustafa Seyfi
Furkan Aktan
Yusuf Şentürk
Hüseyin Güneş
Huzeyfe Özyürek
Salih Eren Karaoğlu
Yunus Babacan
Ömer Dervişoğlu

Adres

Mega Center C34 Blok Kat:2
Bayrampaşa - İstanbul
Tel: (0212) 640 01 22-23
Fax: 640 01 25
iletisim@genconculer.com
genconculer@gmail.com

Grafik Tasarım

Furkan Selçuk ERTARGİN

Baskı: Şenyıldız Matbaacılık

Gümüşsuyu Cad. No:3 Kat:1
Topkapı - İstanbul
Tel: (212) 483 47 91

içindekiler

4

zindandaki insanlık
ve barbarlığın
dönüşü

Ömer Dervişoğlu

16

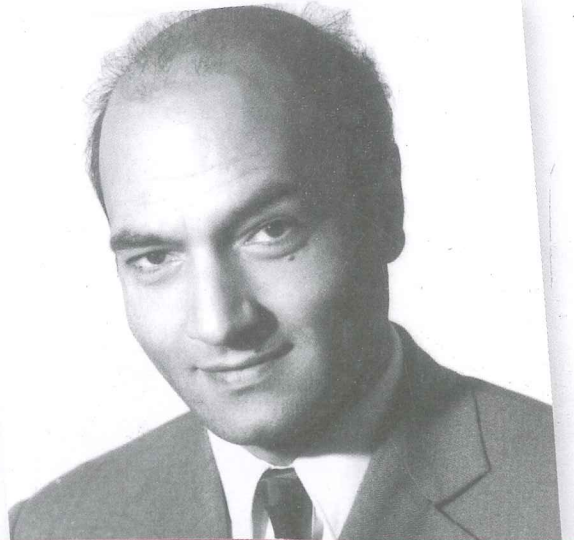
gazze ve mescid-i
aksa itikâfı

Esra Çelik

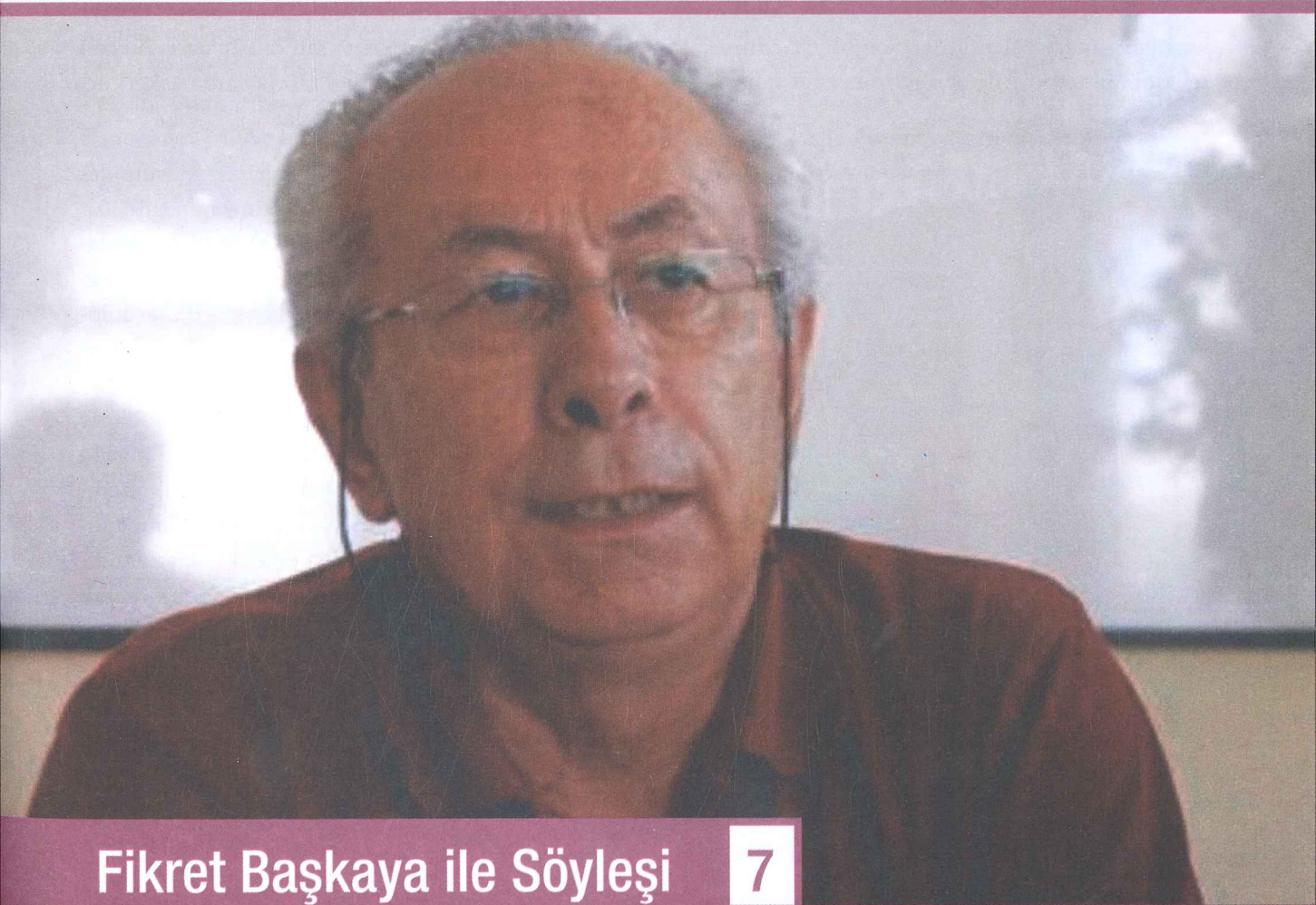
40

ali şeriatı
ile röportaj

Abdülvahid Yakup Sipahioğlu

- “Sen Misin Beni Kullanan” / **Yusuf Elbaşı** / **12**
- IMF Karşıtı Öğrenciler Ne Diyor? / **14**
- Satranç / **Abdullah Muhsin Yıldız** / **19**
- Şiir Okumaları / **Elyesa Koytak** / **22**
- Tarih Defteri / **23**
- Kampüs Notları / **Hüseyin Güneş** / **25**
- Söz Sizde / **Huzeyfe Özyürek - Salih Eren Karaoğlu** / **27**
- Anlat Bana Bölümünü / **Yusuf Şentürk** / **28**
- Okullardan Haberler / **Alperen Gençosmanoğlu** / **30**
- Etkinlik / **Abdülvahid Yakup Sipahioğlu** / **33**
- Objektifime Takılanlar / **Abdullah Muhsin Yıldız** / **36**
- Yüzen Şehir Venedik / **Furkan Aktan** / **38**
- Kültür Sanat / **Mustafa Seyfi** / **44**
- Sürüp Giden Çağlardan / **Erdem Beyazıt** / **48**

Zindandaki İnsanlık ve Barbarlığın Dönüşü

Ömer Dervişoğlu

Yaşamımız sırasında bizimle ilişkisinin ne olduğunu tam olarak anlamadığımız yüzlerce kavramla karşılaşırız. Bunlardan biri de şüphesiz kapitalizmdir. Okulda ders sırasında, televizyon programlarında, kitaplarda gördüğümüz kapitalizm kelimesi bizim için ne anlam ifade eder? Derslerde görmek zorunda olduğumuz sonu "izm" ile biten, aslında bizle hiç de alakası olmadığını düşündüğümüz ideolojilerden biri mi? Birey kendi durduğu yerden, her zaman sürdürdüğü günlük ilişkilerinin içinden baktığında kapitalizme ilişkin karşılıklı bir etkileşimin olmadığını düşünebilir; yani o plazaların tepesinde işleyen, ama holdingin önünden yürüyen insanlardan uzak bir meseleymiş gibi algılanabilir. Ama aslında tam tersine kapitalizm damarlarımızda geziyor. İsterseniz bu söylediklerimi birkaç temel mesele üzerinden somutlaştıralım, kapitalizmi mikro boyutlarıyla görmeye çalışalım.

Birkaç hafta boyunca harcamalarınızdan kısarak biriktir-

diğiniz paranın mutluluğu içinde, büyük bir heyecanla Nike mağazalar zincirine adım attınız. Markanın kalite ve dinamikliğine olan güveniniz sizi hiç tereddüt etmeden 150-200 TL vererek ayakkabınıza kavuşturdunuz. Sizin aldığınız ayakkabıyla birlikte firmanın kasasına giren para da bir şekilde dolaşıma giriyor ve Endonezya'daki üretim fabrikasında günde yüzlerce ayakkabı üreten işçiye günlük 1-1,5 TL olarak geri dönüş buluyor. Yani bir şekilde para kazanmasını sağladığımız şirket, bizim desteğimizle birlikte kendine bir köle pazarı devşiriyor. Farklı coğrafyalardan benzer bir örnek daha verelim: Avrupa'da dudak uçuklatıcı fiyatlarla satışa sunulan Prada ürünlerini, birçok üretim yerinden biri olan Türkiye'deki Fason firmasında işçiler, bayramlar hariçinde hiçbir zaman izin yapmadan, sabah mesaiye başlayıp gece geç saatlere varan çalışmalarla, insani hiçbir koşulun sağlanmadığı fabrikalarda askeri ücret karşılığında üretim yapıyorlar.

Burada şunu anlamalıyız ki hiç birimiz masum değiliz, yani ürünlerini almak için yanıp tutuştuğumuz markalarla birlikte dünyadaki kapitalist sistemin bizden binlerce kilometre ötedeki veya birkaç kilometre uzağımızda tekstil fabrikalarında çalışan insanların hayatlarını karmakarışık konusunda belki istemesek de bir şekilde müdahiliz. Bu gün dünyada milyonlarca işçi var ve bunların, önemli bir kısmının yaşam koşullarının modern dönem öncesi kölelikle kıyaslandığında, ne sosyal ne de ekonomik olarak bir avantaja sahip oldukları söylenemez; yani bir şekilde "barbarlığın dönüşü" ile karşı karşıyayız. Burada kapitalizmin gayet amiyane bir söylemi olan bu insanların zorla çalıştırılmadığı, herkesin özgür iradesi olduğudur, bu kapitalizmin en büyük ya-

Asım'ın Nesli Genç Öncüler

lanlarından biri. En önemli silahı, sömürüyü sofistike bir şekilde yapması, yani bunu direkt söylemiyor ama kapitalizmin bir getirisi olarak açlıktan ölmek veya köle olmak arasında kalan insanların pek de seçim şansı olmuyor sanırım. Buna karşı yeterli tepkiler de oluşturulmuyor. Çünkü bir kapitalist işveren için işçi, yedek parçadan faksızdır, her zaman için yedekte yüz binlerce insanın varlığı, şirket için bir sigortadır.

Peki, işçi veya işveren değilsek kapitalizm bize zarar verebilir mi? Hayatımıza müdahale edebilir mi? Ne yazık ki bundan kaçabilmemiz mümkün değil. Her insanın vazgeçilmezi ve doğal hakkı olan su, artık kapitalizmin en önemli metalarından biri haline gelmek üzere. Kapitalizmin her şeyi sonuna kadar kullanılabilir ve sahip olunabilecek nesnelere olarak görmesi, suyu da artık bir kar malzemesi haline getirdi. Bugün dünyada 1,1 milyar insanın güvenli içme suyu yok ve su, parası olana ait bir şey artık. Bugün ABD'de günlük kişi başına düşen su miktarı 500 litreyken, 1 milyardan fazla insan günde 5 litre suya ancak ulaşabiliyor. Kapitalizmin en önemli sömürü ayaklarından olan özelleştirmeler artık suyu da ele geçiriyor. Avrupa'daki pek çok büyük devlette su, özelleşmiş durumda ve 2015'te sudan 1,2 trilyon dolar gelir bekleniyor, bekleyenler tabii ki bu sektörü elinde tutan üç-beş büyük firma.

Tamam, şehirleri anladık da kapitalizm kırsalda nasıl etkin olabilir diye sorabilirsiniz. İnsan var olduğundan bugüne kadar zenginleşerek gelen bazı miraslar vardır. Bunların en önemlilerinden biri de şüphesiz hayatımızı devam ettirebilmemizi sağlayan tohumlardır. Uzun tarihî geçmişle birlikte iklim ve kültüre göre aynı mahsulün yüzlerce farklı türü ve tohumuna ulaşılmış ve müthiş bir zenginlik sağlanmış. Ama bugün çok uluslu şirketler bu mirası da yok etmek için çoktan işe koyulmuş durumda, tohumun gene-

"Rahmanın kulları, yeryüzünde vakar ve tevazu ile yürüyen kimselerdir. Cahiller onlara laf attıkları zaman, 'selam' derler." Furkan / 63

Kartının Limiti Değil,

İtibarının Kredisi Önemlidir!

İtibarını Korum, Kredini Tüketme!

Boşuna savaşmadın
Boşuna yaşamadın
Boşuna ölmedin!
Sezai Karalar

tik şifrelerini patente bağlıyorlar. Bunun bir sonucu olarak da binlerce çiftçi sermaye gruplarının eline mahkûm hale geliyor. Ticaretle İlgili Fikri Mülkiyet Hakları Anlaşması (TRIPS) sayesinde tohum özel mülk haline getirilerek, tekelleştiriliyor. Aslında buradan yasaların adaleti değil, güçlünün yasallığını sağlamak üzere çalıştığı bir dünyada olduğumuzu da tekrar fark etmiş oluyoruz. Dünyadaki tohum sektörünün 91%i Monsanto adlı bir firmanın elinde ve bunun gibi bir iki firma dışında kendi tohumunu kullanmak isteyen bir çiftçi “mülkiyet hırsızlığı” suçuyla karşılaşmak zorunda. Tabi burada olayın bize bakan önemli bir yüzü de var. Doğal tohumların yok olup, aklını para ve güç ile bozmuş insanların ürettiği tohumlardan besleniyor olmamızın sonuçlarını henüz görmüş değiliz...

Bir de kapitalizmin unutulmaması gereken tatlı, iyiliksever yüzü var. Bununla ilgili birçok örnek var, ancak yaşadığımız şehir İstanbul'da pek de üzerine düşünmediğimiz ama önemli bir problem olan “Kentsel Dönüşüm”ü konuşalım. Bu iş bize yansıtıldığı şekliyle, “şehirlerdeki çarpık yapılaşmayı düzeltmek ve daha yaşanır bir yer haline getirmek.” Ama bu söylemlerin altı biraz karıştırılmalı. Kentsel dönüşümün, bu görünen yüzünün altında üç önemli amacı var. Öncelikle eski yerleşimleri yıkıp, onların yerine kapitalizmin yeşermesine uygun, tüketim odaklı mekânlar oluşturmak. Bununla ilgili hatırlayacaksınız ki yerel seçimler öncesi hükümet tarafından İstanbul'un bir bölgesinin Manhattan haline getirilmesi için çalışmalar yapılacağı dile getiriliyordu. İkinci olarak şehirleri “temizlemek” yani tüketime ve dokuya uygun olmayan alt sınıfları şehrin dışına itmek. Son olarak bir şekilde sistemin sürekli işleyebilmesi adına rant elde edilebilecek iş alanları oluşturma.

Kapitalizmin çift taraflı işleyen bir süreç olarak hem bizden beslendiğini hem de bir taraftan bize acımasızca saldırdığını sürekli gözlemliyoruz. Peki, bu gi-dişe nasıl dur diyebiliriz? Nasıl bir tavır geliştirebiliriz? Öncelikle şunun farkında olmalıyız, Müslüman olarak kendini kanıtlamak, varoluşsal bir mesele olarak kapitalizmin karşıtı olmayı da aynı anda gerektirir. İslam'ın iskeletini, ruhunu oluşturan hiçbir zaman değişmeyen bazı temel ilkeler vardır. Bu ilkelerden biri ortadan kaybolduğunda, geri kalan da artık başka bir şeydir, belki afyon. Biz burada konumuzla ilişkisi bağlamında birkaç ilkedden bahsedeceğiz.

Allah Kuran'da insanın çamurdan yaratıldığını ve bu dünyaya Allah'ın halifesi olarak adaleti sağlama ve yeryüzünü imar amacıyla gönderildiğini söyler. Bu bağlamlarda düşündüğümüzde bir Müslüman yaratılış maddesi olan toprak ve suya hiçbir za-

man bir meta olarak bakamaz ve doğayı sömürmek, ondan neye mâl olursa olsun kar etmek gibi bir amaç güdemiz. Çünkü yeryüzünü imar ancak doğanın kanunlarına uygun hareket ederek sağlanabilir. Adalet ise hepsini kapsayan bir

boyut. Bu kelimeye zıttından bakalım, zulüm kesinlikle İslam'ın barındırabileceği bir durum değildir.

Ama ilginç bir şekilde içinde bulunduğumuz coğrafyada yaşadığımız an itibarıyla kapitalizmin birçok boyutu kendini Müslüman olarak adlandıran insanlar tarafından hayata geçiriliyor. Yani bugün kapitalizm Müslümanları tahakkümü altına almış durumda. Bu yüzden bizim sorumluluğumuz oldukça ağır, Türkiye'deki Müslümanların kapitalizmle olan ilişkisiyle çok ciddi bir şekilde yüzleşip, İslam'ın bu çağda kapitalizme cevabını üretmeli ve emek mücadelesi konusunda bir vizyon oluşturup, üretimlerimizi ümmet halinde hayata aktarmalıyız. Ben de Müslümanların şuan itibarıyla en önemli sınavıdır bu mesele.

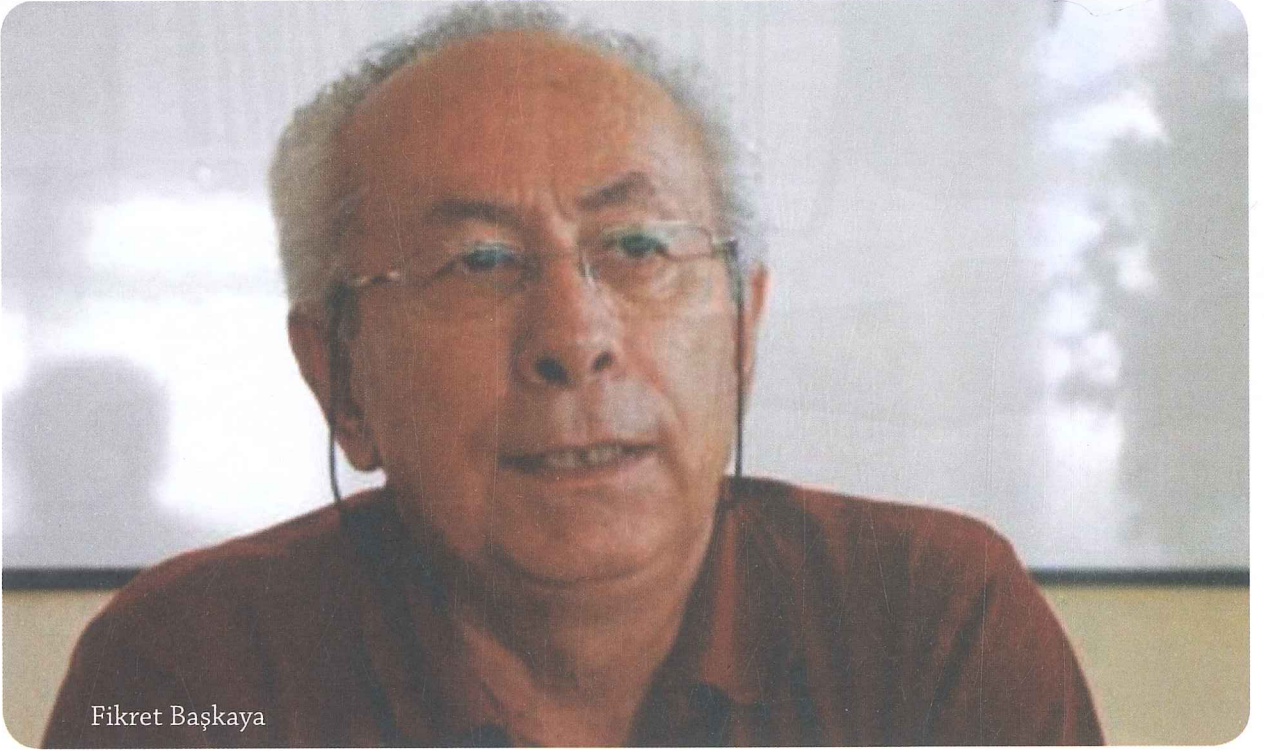

Sessiz Bir Tsunami “Kadavra Medeniyeti”

Fikret Başkaya ile Söyleşi
Alperen Gençosmanoğlu

Bu ay, Sayın Fikret Başkaya ile kapitalizmin ekonomik boyutu üzerine konuşma fırsatı bulduk. Olayın tüm ayrıntılarını bilen, üstün akademik çalışmalar yapan, çözüm arayan, sorunların ortadan kalkması için hem fikri hem pratik çaba gösteren biri olan Fikret Başkaya ile, konunun ana hatlarını çizmeye çalıştık.

1940 Denizli doğumlu olan Fikret Başkaya, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İktisat ve Maliye bölümlerini bitirdi. Paris ve Poitiers üniversitelerinde doktora öğrenimini tamamladı. Yurt dışında bulunduğu süre boyunca; az gelişmişlik, emperyalizm ve kapitalizmden sosyalizme geçiş sorunları üzerine birçok araştırma yaptı. Geri döndükten bir süre sonra 1991’de basılan Paradigmanın İflası adlı kitabında, Türkiye’de o güne kadar en çok ses getiren sistem eleştirisini yaptı. Bu kitaptan dolayı Terörle Mücadele Yasası’na muhalefetten 20 ay hapis cezasına mahkûm edildi. Cezaevinden çıktıktan sonra “eğitim kurumlarının var olan hâkim sistemleri meşrulaştırmak ve onun uydusu olan aydınlar yetiştirmekten başka misyonu olmadığı” yönünde bir karara vardığından, düşünce üretilebilecek bir okul oluşturma adına Özgür Üniversite’yi kurdu. www.ozguruniversite.org sitesinde de sıkça güncel yazılar yazmaktadır. Başkaya, Paradigmanın İflası’ndan başka; Çığırından Çıkmış Bir Dünya, Küreselleşmenin Karanlık Bilançosu, Kalkınma İktisadının Yükselişi ve Düşüşü gibi birçok değerli esere daha imza attı.

Fikret Başkaya

Genç Öncüler: *Bugün sizinle hayatın tüm alanları üzerinde tahakküm kurmaya çalışan vahşi kapitalizm üzerine konuşmak istiyoruz. İsterseniz kapitalizmi tanımlayarak başlayalım işe, insanlar var olduğundan beri birçok ekonomik sistem tatbik edilmiş, kapitalizmi önceki ekonomik sistemlerden farklılaştıran nedir ve kapitalizm de ilk ortaya çıkış zamanından bu güne gelene kadar pek çok değişim yaşadı, bunu nasıl değerlendirebiliriz? Özellikle olayın üretim ilişkileri bağlamında sizin iki önemli kavramsallaştırmanız var: “ölü emek uygarlığı” ve “kadavra medeniyeti” bunları biraz açıklayabilir misiniz?*

Fikret Başkaya: Kapitalizm, önceki üretim tarzlarından çok farklı, orijinal bir üretim tarzı. İnsanlığın başına gelebilecek en büyük belâ... Kapitalizm koşullarında ya da kapitalizmin geçerli olduğu toplumlarda, ekonomi-toplum ilişkisinin yönü ekonomiden topluma doğrudur. Ekonomi toplumun hizmetinde değil, toplum ekonominin hizmetindedir. Oysa kapitalizm öncesi dönemin sosyal formasyonlarında, toplum düzenlerinde densin, ekonomi toplumda içerilmiş durumdadır, onda mündemictir. Oysa kapitalist toplum düzeninde veya aynı anlama gelmek üzere kapitalist üretim tarzında top-

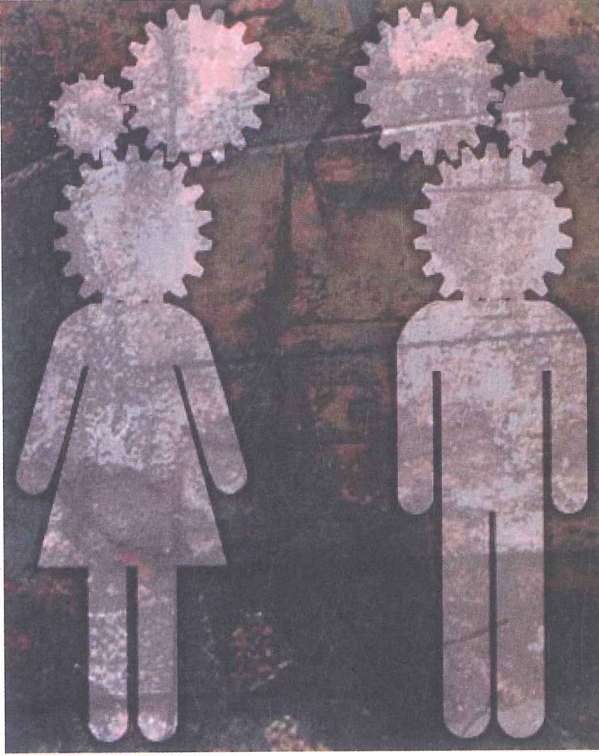
lum ekonomiye tabidir. Kapitalizm koşullarında üretim, insanların ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla değil, pazarda satmak üzere mal üretmek, kâr etmek, kârı büyütme amacıyla yapıyor. İnsan ihtiyaçlarının tatmin edilmesi kâr etmenin bir türevidir, asıl veya birincil amaç değildir. Bu da ökünün arabanın arkasına koşulması demektir. Üretim sert/yıkıcı bir rekabet ortamında gerçekleştiği için, her bireysel kapitalist veya sermaye grubunun ayakta kalabilmesi, büyümeyi, her seferinde daha çok sermayeye sahip olmayı gerektirir. Sermayesini büyütmeden varlığını koruyamaz. Ya büyüyecek ya da yok olacaktır. Bu da üretimin sürekli artması, artırılma zorunluluğu demek. Başka türlü söylersek, üretimin üssel bir tarzda sürekli artması, sistemin dayattığı bir şey... Bunu bir tür kansere benzetebilirsiniz... Biliyorsunuz bir bünyeye nüfuz eden kanser zamanla tüm bünyeyi kapsar ve yok eder... Kapitalizm de öyle bir şey... Kapitalizm bir meta uygarlığıdır ki, canlı olan her şeyi ölü nesnelere, metalara dönüştürür. Orada eşya, onu üreten insandan daha değerlidir ve kapitalizm amoral (ahlak dışı) bir sistemdir. Kapitalizmin bir başka özelliği de kutuplaştırıcı olmasıdır. Bir kutupta zenginliğin birikebilmesi için karşı kutupta yok-

sulluğun her seferinde daha büyük ölçekte üretilmesi, yeniden üretilmesi zorunluluğu vardır. Velhasıl kapitalizm mutlak ve göreceli yoksulluk üretmeden yol alamaz. Fakat kapitalizm koşullarında yoksulluk demek sefalet demektir. Her seferinde daha çok üretmek, ancak her seferinde daha çok satmakla, üretilenin satılmasıyla (realizasyonla) mümkündür. Elde edilen kârın (artı değer) sermayeye dönüştürülmesi üzere yatırılması gerekiyor ki, bu her seferinde doğadan, toplumdan daha 'şey' almak (eksiltmek) ve kirletmek demek olduğuna göre, belirli bir eşik aşıldığında, bu terazinin bu sikleti çekmesi mümkün değildir... İşte, şimdilerde insani ve ekolojik kötüleşmenin, insanlığın ve uygarlığın geleceğini tehlikeye atmış olmasının gerisinde, kapitalizmin bu kör mantığı yatıyor... Kapitalizm, mülksüzleştirerek sermaye biriktirmektir ve bu gün az sayıda oligopol (3-4 kişinin hakimiyetindeki piyasa) insanlığın gidişatını belirler durumda. Bu, küçük bir plütokrasinin (zenginler yönetimi), dar bir oligarşinin insanlığın ve uygarlığın sonunu getirecek bir süreç... Dolayısıyla vakitlice kimin trenine binildiğinin bilincine varılması gerekiyor... Aksi halde vakit çok geç olabilir, insanlığın ve uygarlığın bir geleceği olmayabilir... Zira artık her şey çığırından çıkmış durumda.

Genç Öncüler: Dünyadaki yeni gelişmelere bazen ne ifade ettiği pek de anlaşılabilen albenili isimler verilebiliyor. Bunlardan bir tanesi de küreselleşme sanırım, tabi küreselleşme dendiğinde de hemen akla IMF, Dünya Bankası ve çok uluslu şirketler geliyor. Bu kurumların gittikçe merkezileşen kapitalist ekonomideki rolü nedir?

Başkaya: Kapitalizm genişlemeden, her seferinde daha çok alanı kapsamadan, yayılmadan, emperyalizm üretmeden var olamaz. Fakat bu yayılma-genişleme kaçınılmaz olarak süreçten zarar görenlerin direnciyle karşılaşılıyor. Genişlemenin - daralmanın, biçimini, temposunu ve mahiyetini son tahlilde sınıf mücadelesi belirliyor. Bazı dönemler var ki, ezilen-sömürülen sınıfların direnci zayıflıyor, güç dengesi sermaye sınıfı lehine daha çok dönüyor, bu kapitalizmin sistemik kriz dönemlerinin arkasından geliyor. Kapitalizm krize girdiğinde ve bu kriz sistemik bir karakter taşıdığına, krizden çıkmamın iki yolu vardır: merkezde (emperyalist ülkelerde) işçi sınıfının sömürsünü derinleştirmek, dışarıda (çevrede, Üçüncü Dünya'da) yayılmak-genişlemek yani, kolonyalizm-emperyalizm... Başka türlü ifade edersek, içeride ve dışarıda sömürüyü derinleştirmek, sömürüyü derinleştirmek demek de baskıyı derinleştirmektir. Kapitalizm 1970'lerin başında tekrar krize girdi. Bu sistemik (yapısal) bir krizdi. Krizden çıkmak üzere sermaye kapsamlı bir saldırıya geçti... Yeni bir yayılma-genişleme söz konusuydu ama bu yayılma-genişleme elbette bir önceki sistemik kriz dönemindeki (1870'lerdeki sistemik kriz) yeni sömürgeler edinerek aşılamazdı, zira sömürge-

ler 1945 sonrası dönemde 'yeni sömürge statüsü- ne' indirgenmişti... İşte, emperyalizmin hizmetindeki finans kuruluşları IMF, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü, v.b. yayılmanın-genişlemenin, kapitalist-emperyalist sömürünün gerçekleşmesinin araçlarıdır. Doğrusu küreselleşme değil emperyalizmdir. Kapitalizmin 'kapsamlı saldırısıdır...'

Genç Öncüler: Söz buradan açılmışken geçtiğimiz ay Türkiye'de gerçekleştirilen IMF ve Dünya Bankası toplantısı ile ilgili neler düşünüyorsunuz?

Başkaya: Bu emperyalist finans kuruluşları her zaman farklı bir ülkede toplanırlar, küresel oligarşinin ve plütokrasinin adamları bu vesileyle turistik bir etkinlik yapma imkânına kavuşuyorlar... Herhalde İstanbul'a gelip, döner kebabı yemek, boğazda tur atmak fena fikir değildir.

Genç Öncüler: Aslında kapitalizm kendi tanımları çerçevesinde kendi belirlediği ülkelerde yardımcı olma adına "sürdürülebilir kalkınma" adında paketler sunuyor. Bununla ilgili neler söylemek istersiniz?

Başkaya: 'Oximore' denilen bir şey var. Bu, yan yana gelmeleri caiz olmayan, münasip olmayan ke-

limeleri yan yana getirmek demek. Mesela, kapkaranlık, zifiri karanlık denir ama parlak karanlık dersiniz bu tam bir oximore olur. İşte sürdürülebilir kalkınma da öyle bir şey... Öyle bir şey çünkü bu dünyada ve kapitalizm geçerliyen kalkınma diye bir şey mümkün değil. Orada söz konusu olan kalkınma değil, ekonomik büyümedir ki, ekonomik büyüme de sermayenin büyümesidir. Kaldı ki, sorun sadece maddi zenginliği artırmakla ilgili değildir ve bizim yeni bir zenginlik tanımına, değilse zenginlik diye bir kavramın, kelimenin olmadığı bir dünya oluşturmaya ihtiyacımız var. Sürdürülebilir kalkınma bir oximore ve bu dünyada reel bir karşılığı yok. Hem üretim ve tüketim üssel bir tempoyla artacak, hem de ekolojik tahribat olmayacak. Doğal çevre korunacak. Böyle bir saçmalığa ortalama muhakeme yeteneği olan birinin inanması mümkün mü?

Genç Öncüler: Bize okullarımızda günümüz iktisat teorisinin "ilerlemenin" bir sonucu olarak alternatifsiz ve en iyi sistem olduğu söyleniyor. Buna benzer başka bir durum da yapılan çeşitli istatistikî araştırmaların sonucu olarak dünyanın iyi gittiği gösteriliyor bir şekilde. Sizce bu bir dezenformasyon mudur, eğer böyleyse bu kirlilikten nasıl korunabiliriz?

Başkaya: Okullar ve üniversiteler 'egemenin iktidarını' kabullendirip-sürdürmenin hizmetindedir. Eğer bu dünyada olup bitenleri anlamak gibi samimi bir niyetiniz varsa, olayların ve toplumsal süreçlerin çelişik karakterini dikkate almanız gerekir. Okullar ve üniversitelerde bilim denilip öğretilen ve öğrenilen, son tahlilde egemenin-egemenliğin bilimidir. Hiçbir egemenlik tarzı eleştiri istemez. Fakat bilimin-bilimselliğin, entelektüel faaliyetin de çelişik bir niteliği vardır. Ne kadar bağınaz, ne kadar boğucu olursa olsun, bilimsel faaliyeti veya entelektüel etkinlik de çelişik bir karaktere sahiptir ve söz konusu kurumlarda az da olsa aykırı düşüncelerle, düzeni koruyup kollama amacı taşıyan fikirler yan yana bulunur. Toplumda eğitilmiş insana dair hep olumlu bir bakış geçerlidir. Bu, eğitim neye yarar sorusunun gerektiği gibi sorulmaması, sorulamaması ve gereken cevabın verilemesinden kaynaklanıyor. Bugünkü durumda eği-

tim sistemi esas itibariyle bir sınıf değiştirme aracıdır aynı zamanda. İlerleme ideolojisi, kalkınma gibi kavramlar aslında seyirciyi oyalama işlevi görüyor. Bizde bunun en bilinen versiyonu: muasır medeniyet seviyesinin üstüne çıkmak söylemidir ama kimse muasır medeniyet ne menem bir şeydir? Yakalanabilir mi? Böyle bir şey gerekli midir? sorularını sormaya yanaşmaz.

Genç Öncüler: *Son zamanlarda izlediğimiz bir dizi reklamda kriz ertesi piyasaların canlanması adına "alın verin ekonomiye can verin" sloganlı mizansenler gösteriliyor. Bu düze çıkış adına doğru bir slogan mı sizce?*

Başkaya: İnsanlar biri istiyor diye 'alıp-vermezler.' Ve bu emirle olacak bir şey değil. Tabii bu tür 'kampanyalar' saçma ve reel bir karşılığı olması da mümkün değil ama birileri kafayı bulmak isterse buna diyecek bir şey olmaz tabii. Niçin bu tür saçmalıklara girişiliyor? Bizim için gerekli olan kapitalizmi krizden çıkarmak mıdır? Kapitalizm krizden çıkınca her şey yoluna mı girecek? Bizim ve büyük insanlığın velhasıl yeryüzünün lânetlilerinin ihtiyacı olan 'krizden kurtulmuş kapitalizm' değil, kapitalizmin yerini, insanı temele koyan, doğayla uyumlu, sosyal mülkiyete dayanan, refahın ve mutluluğun ölçüsünün maddi zenginlik dışında olduğuna inanan, başka, farklı, yeni bir toplum düzeni olabilir.

Genç Öncüler: *Kapitalizmle birlikte çok sık kullanılan kelimelerin biri de metalaşma, bu kavramdan tam olarak ne anlamalıyız ve zamanın, mekânın, insanın metalaşması diye bir olgudan bahsedebilir miyiz?*

Başkaya: Metalaşmayı, bedava olanın parayla alınır-satılır hale gelmesi olarak tanımlamak uygun olabilir. Bu her türlü ilişkinin ve her türlü insan faaliyetinin 'şeyleşmesi', kendi varlık nedeni ve karakterine yabancılaşması demektir. Metalaşma sürecinde her ileri aşama, insanî olanın, insana ait olanın zaafa uğraması, sönmesi, yok olması demektir. Kapitalist üretim tarzı, tam bir tsunami gibi her şeyi kapsıyor, paralılaştırıyor, metalaştırıyor, soysuzlaştırıyor, dejenere ediyor. Bir kapitalist çalıştırdığı işçiyi, bir insan olarak değil,

onun sırtından kazanacağı işte şu kadar bin lira (artı-değer) olarak görür ve onun gözünde çalıştırdığı işçinin kâr etmek üzere kullandığı diğer girdilerden bir farkı yoktur. Dolmuşa bindiğinizde dolmuşun sahibi için siz sadece 150 kuruşsunuzdur, bir lokantaya gittiğinizde lokanta sahibi veya garson sizi şişkebabın fiyatı olan 12 lira olarak görür, vb. Sizin bir insan olarak görülmüyor olmanız, ilişkinin metalaşmış, reifiye olmuş, şeyleşmiş olması demektir. Etrafına bak ve bana metalaşmamış bir tek şey söyle. Söyleyemezsin çünkü yok. İnsanlık böyle bir kepezeliği hak ediyor mu?

Genç Öncüler: *Son olarak, günümüz ekonomisinin %90'lara varan oranlarda somut mal üzerinden değil de finansal piyasalardan işlediği söyleniyor. Bu ne anlam ifade eder?*

Başkaya: Finanslaşma eğilimi, kapitalizmde mündemiç (içerilmiş) bir eğilimdir ve orada şaşılacak bir şey yok. Son dönemdeki finanslaşma, küresel plütokrasinin veya oligarşinin ranta el koymasının bir aracı olarak görüldü. 1970'lerin ortalarına doğru genelleyen sistemik kriz, talep yetersizliğinden veya aynı anlama gelmek üzere aşırı üretimden kaynaklandı. Sistemin krizden çıkması için gelir dağılımının sömürülen sınıflar-ezilen halklar lehine iyileştirilmesi gerekiyordu. Kapitalist oligarşi böyle bir şeyin sınıfsal çıkarlarına uygun olmadığı düşüncesiyle, sömürü ve yağmayı derinleştirme tercihi yaptı. Sonuç itibariyle kâr oranları restore edilse de efektif talep yetersizliğinden ötürü üretilenin satılması problemlili olmaya devam edince, ranta el koymanın yolu olarak finanslaşma kaçınılmaz olarak gündeme geldi. Ve kapitalizm 'başka türlü yapamazdı'. Sonuç malum. Böyle tablo ortaya çıkınca, yani finanslaşma zıvanadan çıkınca, eninde sonunda bir düzeltme operasyonu kaçınılmazdır ki, şimdilerde olan o.

Genç Öncüler: *Bu sohbet bizim açımızdan çok verimli oldu, teşekkür ederiz.*

Başkaya: Çalışmalarınızda kolay gelsin gençler.

“Sen Misin Beni Kullanan”

Yusuf Elbaşı

Poşunu tak, ama unutmaya renkle-ri canlı olsun. T-Shirt’ünü giy, ama unutmaya üzerinde Che’nin resmi ol-sun.

Zaten bunlar değil mi şu sıra-lar moda olan; komunist gözü-küp Converse giymek, her tarafa “A” harfi çizip yanına “çarşı” yazmak...

Bir suçlu arayan arkadaşlarımıza söyleyeyim; suçlu yok, sadece işi-ni hakkıyla yapan “danalar” var. Mi-marları bu düzenin, 2-3 tane sendi-ka üyesi olmayan işçidir. Onları da suçlamamak lazım; görünmez eller itti onları bu duruma...

Geçenlerde kendimde, “beğen-al”ı gidip görme zorunluluğu hissettim. Fena eserler de yok değildi. Ama be-nim daha çok hoşuma giden temay-dı. Bertolt Brecht’ten alıntı yapılmış:

“İnsan ne ile yaşar?”

Duvarlara yazılar asılmış ekmeğin ahlaktan önce olduğunu, kapitaliz-min insanları sömürdüğünü anla-tan yazılar. Ancak bir tanesi vardı ki buram buram çelişki kokuyordu;

“Banka kurmak yanında, banka soymak nedir ki!”

Yanında da, Bienal’in ana sponsoru KOÇ Holding’in amblemi vardı. Bienalde dağıtılan bir dergide, Brecht’le ilgili bir anekdot yazılmış. Şöy-le ki Brecht’in üç kuruluşluk operası, toplumun “üst kesiminin” seyirciliğinde sahnelenecekmiş. An-cak oyunun içerdiği “tehlikeli” konuşmalardan do-layı oynanmasına mani olunmuş. Bunun üzeri-

ne Brecht, zaten oyunun anlaşılacağı bir or-tamda samimiyetten yoksun kalacağını ve bundan dolayı da anlamsızlaşacağını söylemiş. Ve bu sene KOÇ Holding sponsorluğundaki bienalde bu tema işlenmiş! Samimiyetin itibar olduğunu anlatan bu örnekten nasıl bir çıkarım yaptığını çalışmalarını bize gösteren KOÇ Holding’e saygılar.

Aslında burada bir çelişki olmadığı açıktır. Mese-lenin temeline indiğimizde görebiliriz ki; tüketim, kendisine yapılan eleştirinin sonucu olarak üretil-miş olan alternatifi tüketmiştir.

Yeni çıkan "Bestseller"lara veya yeni çıkan Hollywood filmlerine baktığımızda, batılı sanatçıların doğu kültürünü ve coğrafyasını incelemeyi meşgale edindiklerini görürüz. Bunun nedeni arz talep dengesinin sağlanmak istenmesidir. Tüketim toplumlarının dinamiği yeniliktir. Ancak yenilik bir ürün elde etme manasına gelmez. "Altın Yumuruk İstanbul'da" filmi izlemek sanırım birçok kişiye geniş bir ufuk kazandıracaktır. Kültürümüzün dikkat çeken ve hafif doğu mistizmi kokan ürünlerinin yansıtıldığı sahneler, kapitalizmin kullandığı sunum tekniği hakkında bilgi edinmemizi sağlayacaktır. PTT binası üzerindeki "İstanbul Bank" yazısı ise başka kültürleri manda haline getirme fantezilerinin ne boyutlarda olduğunu gösterir. Tüketim objesinin sunumunda kullanılan tekniklere nazaran bunun topluma adapte edilmişinde kullanılan teknikler daha dikkat çekicidir. Alıcının verilen nesneden istenildiği ölçüde istifade edebilmesi için şartların uygunluğu çok önemlidir. Bir şeyi süzgeçten geçirmek istiyorsanız, ya süzölmek istenileni küçültürsünüz ya da süzgecin aralıklarını büyütürsünüz. Toplumun hareketlerine yön veren karar mekanizmasında en önemli yer toplumun etik anlayışdır, yani dindir.

Kapitalizmin kullandığı din algısına incelediğimizde günlük hayata müdahil olmayan bir iman dini görmekteyiz. Neden? Dinlerin sahip oldukları etik anlayışına baktığımızda bencilliği, ahlaksızlığı ve hak çalmayı onaylamayan dinler görmekteyiz ki, bunlar günlük hayata müdahil olmakla kalmayıp günlük hayatın sınırlarını çizen ilkelere sahiptir. Ancak bugün sahip olduğumuz din anlayışında hak çalmanın, emek çalmanın faiz adı altında, ahlaksızlığın moda adı altında, diktanın ve ya-

sakçılığın çağdaştırma adı altında mübah görüldüğünü görürüz. Bunun nedeni, verilmek istenen ögenin toplumun süzgecinde yer etmiş kavramların vulgarize edilerek, içinin boşaltılması sayesinde empoze edilmesinin kolaylaştırılmasının istenmesidir. (Bkz: Ali Şeraiti - Dine Karşı Din) Böylece oluşturulan din anlayışı bugün toplum için sadece afyon etkisini göstermektedir. Aynı şeyin farklı muhalif ideolojiler için de yapıldığı söylenebilir. Che t-shirtlerinin pazarda bir ürünün ticareti için kullanılması, bu ideolojinin popularize edilerek içinin boşaltılmasıdır.

IMF başkanına karşı yapılmış olan sembolik eylemde Nike ayakkabı kullanılması eylemin başarısızlığını, hatta

Bienal Nedir?

İtalyanca bir kelime olan Bienal, iki yılda bir düzenlenen ve genellikle kültürel veya sanatsal faaliyetler için kullanılan bir terimdir.

Dünyadaki en eski Bienal, 1895 yılından itibaren yapılan Venedik Bienali'dir. Türkiye'de ise İstanbul Kültür Sanat Vakfı tarafından düzenlenen Uluslararası İstanbul Bienali, 1987'den beri devam etmekte. Yapıldığı yıllarda çeşitli tartışmaları da beraberinde getiren Uluslararası İstanbul Bienali'nin 11.si bu yıl, 12 Eylül- 8 Kasım tarihlerinde yapıldı.

aksine tersine dönen bir çark misali eylemin sisteme hizmet ettiğini gösterir.

İki dişlinin sağa dönebilmesi için, sola dönen üçüncü bir dişliye ihtiyaç vardır.

IMF Karşıtı Öğrenciler Ne Diyor?

Bildiğiniz üzere geçen ay IMF-Dünya Bankası toplantıları sırasında İstanbul kısa süreliğine de olsa birbirine karıştı. Olayları gazetelerden ve televizyon kanallarından takip ettiyseniz bir yanda insanlıktan uzak kitleler her türlü vahşiliği sergilerken, öbür yanda festival misali insanı nefessiz bırakan gaz bombalarının uçtuğunu hatırlıyor olabilirsiniz. Medya istisnalar dışında aslında egemenlerin bir manipülasyon aracı, halka sadece güçlünün çıkarları doğrultusunda görme şansı tanıyor. Biz bu tarz hegemonik etkilerden kurtularak olaya adaletli bakmayı tercih eden insanlar olarak, bir de eylemciler ne diyor, kendi ağızlarından dinleyelim dedik ve iki gün boyunca eylemlere katılmış bir arkadaşımıza sorduk:

Niçin IMF'ye ve bankalara karşıyorsunuz?

IMF'ye karşı olma durumu benim için topyekün olarak kapitalizme karşı olmak demektir aslında. Bu gün küresel anlamda kararlar alıp bunu ülkelere dayatan örgütlere karşıyım ben. Bunlar bildiğimiz üzere 2. Emperyalist paylaşım savaşından galip çıkan ülkelerin sermayeleridir: Dünya bankası, Uluslararası Para Fonu gibi. Türkiye'de de emek karşıtı onlarca kararın alınıp uygulanmasına sebep oldular bu örgütler. 24 Ocak kararlarından, tütün ve fındığa getirilen kotalara kadar birçok şey onların istekleri doğrultusunda yapıldı. Yani yoksullar için daha fazla yoksulluk zenginler için daha fazla kar için geldiler bu-

raya. En son örneği ise sağlık alanında alınan kararlar ve SSGSS yasının uygulanmasıdır işte. Ben kendi geleceğimi ve toplumun geleceğini onların elinden kurtarmak için karşı geliyorum IMF'ye.

Karşıtlığınızı niçin sokağa çıkararak gösteriyorsunuz? Sokak sizin için ne anlam ifade ediyor?

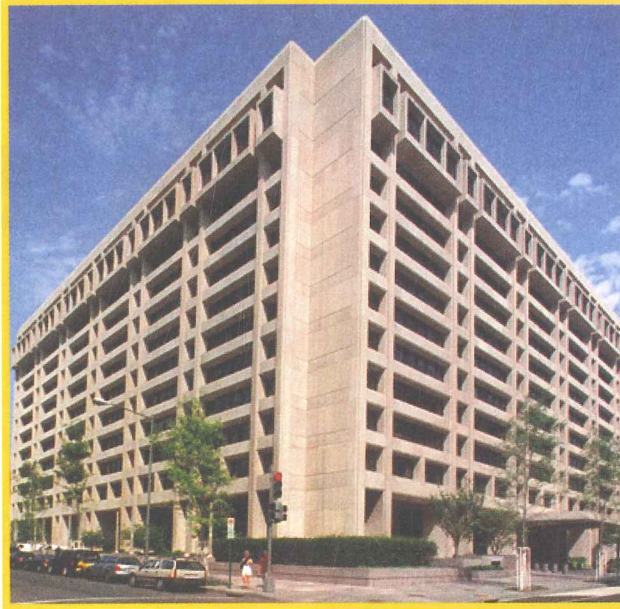
Bir şeye tepki göstermek her yolla mümkün. Hele teknoloji çağında daha da kolay. Mesela bir mail atarak tepkinizi dile getirebilirsiniz. Ya da bir imza kampanyasına imza vererek. Bunların tamamı be-

nim beğendiğim ve etkili olduğunu düşündüğüm yöntemler ve gerçekten kullanılması gerektiğini düşünüyorum. Fakat bir şeye tepki vermek üzere sokağa çıkmak, hareket etmek bir şekilde tepkini zi kamuya göstermektir. Yani her gün yürüdüğün yolu bir eylem içinde yürümek başkadır çünkü bir tepkiyi dile getirip onu kamusal alanda göstermek tir bu yürüyüş. Toplumda görünür olmanı ve doğal olarak tepkini ve sebeplerini görünür kılınmasını sağlar sokak. Tabi ayrıca mail atmak ya da imza vermek gibi bireysel bir eylem değil sokağa çıkmak. Aksine kolektif bir duruştur. Bu anlamda da paylaşımı ve ortaklığı artırdığını düşünüyorum. Sokağa çıkmak bir irade biçimidir aslında. Hayat sokaklarda akar ve sokağa hâkim olan hayata da hâkim olur. O yüzden sokak cadde isimleri devlet ideolojisiyle belirlenir. Ya da yürüyüş yasasını ihlal ettiği gerekçesiyle insanlara dava açılır. Sokak üzerindeki hegemonya mücadelesidir bu.

Kapitalizm sizce ömrünü tamamlayacak mı ve bunun için ne gerekiyor?

Bu benim için zaten cevaplandırılmış bir soru. Bu düzen değişecek bence, çünkü her an büyüyen bir açlık ve yoksulluk var. Bir tarafta dünya kaynağının %50'sini kontrol eden 400 kişi var, diğer tarafta ilaç bulamadığı için ölenler var. Ya da işte binlerce insan açlıktan ölerken başkaları obeziteden kalp krizi geçiriyor. Bu çelişkiler başka kimlikleri başka şekillerde etkiliyor. Ben adaletli bir düzen istediğim, emeğin sömürülmediği yeni bir düzen kurulabileceğine inandığım için bu düze-

nin değişeceğini düşünüyorum. Bunun için gerekli olan birçok şey var elbette ama en yakın ve en temel olanı bence o büyüyen yoksulluğu, sefaleti örgütleyebilmektir. Yani kapitalist sistem karşıtı olanları bir şekilde doğru hedefe yöneltebilmek için örgütlemek lazım aksi takdirde büyüyen yoksullukla faşizm de gelebilir. Hele Türkiye gibi etnik farklılıkların fazla olduğu ve bir üst kimliğin diğerlerini ezdiği yerlerde yoksulluğun ırkçı histeriyi artırmaması mümkün değil. Kısacası kapitalist düzenin yıkılması ve daha adil, eşit bir düzen kurulması için bence en temel mevzu yoksulluğu kapitalizme karşı örgütleyebilmek ve söylemimizi ona göre geliştirmek ve değiştirmektir.

Nedir Bu IMF?

Açılımı Uluslararası Para Fonu olan IMF, 1944 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde kuruldu. 1. ve 2. Dünya Savaşları'nda ekonomik açıdan

zor günler geçiren Avrupa piyasasında o dönem, büyük bir etkinlik sağladı ve büyük çaplı krediler verdi. Bretton Woods enstitülerinin dünya ekonomisine özellikle soğuk savaş yıllarındaki etkisi çok tartışıldı. IMF'nin kasıtlı olarak Amerikalı ve Avrupalı şirketlerle iyi ilişkiler kuran askeri diktatörlükleri desteklediği iddia edildi. IMF karşıtı olan gruplar, IMF'nin demokrasi, insan hakları, işçi hakları konularına olumsuz, hatta saldırgan bir tutum sergilediğini iddia etmektedirler. Bu düşünceler dünyadaki küresellik karşıtı hareketlere de ivme kazandırmıştır. Bugün IMF karşıtları, dünyanın hemen her yerinde eylemlerini sürdürmektedir.

Gazze ve Mescid-i Aksa İtikâfı

Esra Çelik

Filistin, ümmetin gözbebeği, Mescid-i Aksa'nın biricik ev sahibi. İsrail'in acımasız ambargolarına, işgale ve savaşa direnen yiğitlerin diyarı, direnişin göbek adı.

2008'in Aralık ayında İsrail, Gazze'ye hava saldırısı başlattı. Gazze'nin çocukları daha saklambaç oynayacak yaşa gelemeden bombalara sobe dediler. Üzerlerine doktor amcalarının ateşini bir türlü söndüremediği fosfor bombaları yağdı. Sığınmak için bir okul bahçesi buldular ya da bir hastane köşesi ama bombalar adrese bakmadı. Gazze'nin annelerini evlatsız, çocuklarını yetim bıraktılar. Yeryüzünün bütün insanlık suçlarının işlendiği Gazze'de katliamı yaşadılar. Sadece çocuklar değil elbet yitip gidenler, direnen gençler de vardı İsrail'in karşısında. Ancak onlar "terörist" olarak anılmaya mahkûmdular. Onlar İsrail'in uykusunu kaçırıyorlardı çünkü. Sadece evini, barkını, yerini yurdunu koruduğu için "terörist"tiler, İsrail de kendini koruyan mazlum, masum bir devlet(!).

Tanklarına, silahlarına, bombalarına güvenen İsrail, Gazze'nin yiğitleri karşısında hiçliğini haykır-

dı, direniş zaferi muştuladı, arkasında yakıp yıktığı Gazze'yi bırakarak İsrail geri çekildi.

Müslümanlar Gazze'deki gazilerin yaralarını sararken, yardım seferberliği başlattılar, ilaç gıda her ne ihtiyaçları varsa. Heyhat! Bu kez de çağın firavunları sınırları tutmuştu. Savaş esnasında da duvara dönen Refah sınır kapısı, yardımlara güç bela geçit oldu. Gazze'nin ayağa kalkması için bütün Müslümanlar seferber olurken, Gazzeliler ise hayatta kalma mücadelelerinin en büyüğünü yaptılar.

Gazze savaşının ardından şehit düşmemiş bir karış toprak, şehit vermemiş bir tek aile kalmadı. Şehadet en büyük makam bilen Filistin halkı hâlâ şehit olmak için yaşamaya devam ediyor.

...ve bugün.

İsrail, Gazze'ye yaptığı katliamın izleri kurumadan şimdi de namlularını Kudüs'e, Mescid-i Aksa'ya çevirmiş durumda. Mescid-i Aksa ve Kubbetü's Sahra'yı yıkıp, Harem-i Şerif üzerinde "Süleyman

Tapınağı” yapmak istediklerini biliyoruz. Bunun basit bir komplo teorisi olmadığını İsraililer, Süleyman Tapınağı’nın maketlerini sergileyerek adeta haykırıyor¹. Müslümanların ilk kiblesi olan Mescid-i Aksa’yı yıkma girişimlerinde, sadece Kudüs ve Filistin halkının değil, tüm İslam âleminin ayaklanacağından endişe ettikleri için bu işi alttan alta, sessizce, Kible Mescidi’nin altından tüneller kazarak gerçekleştirmenin derdindeler. Altı tünellerle oyulmuş yapı elbette ki küçük bir yer sarsıntısında dahi yerle bir olabilecek. Böylelikle İsrail, mescidi yıkmış olma suçunu bertaraf edecek. Kazıların durdurulmuş olduğu kamuoyuna duyurulmuş olsa da, gerçekte böyle olmadığını Kudüs sokaklarında yolların çökmeye başlamasından, Harem-i Şerif avlusundaki ağaçların devrilmesinden rahatlıkla anlayabiliyoruz. Kazı yapmadıklarına inandırmak adına

Simon Peres, Mescid-i

Aksa’nın altında kazı yapmanın Yahudi şeriatına ve İsrail devletinin kanunlarına göre “hiçbir şekilde” caiz olmadığını belirtme ihtiyacı hissediyor. Ancak biliyoruz ki, “Asla, öldürmeyeceksin!”² emrini, mübarek günleri dâhil olmak üzere ara vermeden ihlal eden İsrail, şeriatlarına da çıkarlarına göre uyuyor.

Kazılar Yetmedi

İsrail’in sistemli olarak yürüttüğü kazı çalışmalarını halkını memnun etmemiş olacak ki, fanatik Yahudiler daha fazla beklemeden Mescid-i Aksa’ya alenen saldırıda bulunma ihtiyacı hissettiler. Bayramlarını Mescid-i Aksa’yı işgal ederek kutlamayı ümit eden fanatik Yahudileri, İsrail polislerinin desteğiyle girdikleri mescidde, Filistin’in Selahaddin gençleri karşıladılar. Kudüs’ün genç muhafızları Mescid-i Aksa’ya Yahudi postallarını sokma-

mak için en iyi yaptıkları şeyi yaptılar; direndiler! Aksa’nın manevi muhafızı Raid el Salah ve gençler Mescid-i Aksa’yı Yahudi tehlikesi ortadan kaldırmak için en büyük önder Peygamber (sav)’ den aldıkları mirasla “itikâf”tan çıkmadılar. İntifadanın yiğit yürekleri bu kez itikâftaydılar. İşgalcilere geçit verildiği takdirde Mescid-i Aksa ikiye bölünecek, bir kısmını Yahudilerin, bir kısmını ise Müslümanların kullanması beklenecekti,

bunun devamında ise Müslümanlar mescidlerine belki de bir daha giremeyeceklerdi. Bütün rasyonel hesapları alaşağı eden Filistin

Aksa’daki Yangın 1969’da Başlamıştı

Mescid-i Aksa’ya yapılan en büyük saldırılardan biri, İsrail Devleti’nin 1967 yılında Doğu Kudüs’ü işgal etmesinden

sadece iki sene sonra meydana geldi. 21 Ağustos 1969 tarihinde Denis Ruhan adlı fanatik bir Yahudi, kundakçı yardımcılarıyla Mescidi Aksa’yı yakma girişiminde bulundu. Yangında Aksa’nın iç kubbesi, tavanı, camları, kapıları, Kuran-ı Kerim’ler ve tarihi seccadeler yakıldı. Selahattin Eyyubi’nin Kudüs’ün fethinin nişanesi olarak Kudüs’e getirttiği, Nureddin Mahmud Zengi’nin 1168’de yaptırdığı ‘ahşap minber’ tamamen yandı. Olayın baş sorumlusu Denis Ruhan, yangından sonra tutuklandıysa da, akli dengesinin yerinde olmadığı bahanesiyle İsrail tarafından serbest bırakıldı ve o tarihten sonra izine rastlanmadı. Yakılan ahşap minberin aynısı Türk ustalar tarafından 4 yıllık bir çalışmanın neticesinde tekrar yapıldı ve 2007 yılında eski yerine yerleştirildi.

halkı, Aksa'nın gerçek sahibinin yardımıyla, bu imtihanı da geçti ve işgalcileri mübarek topraklardan geri püskürttü.

İslami hareketin Kudüs Sorumlusu Şeyh Ali Ebu Şeyha; "Şimdi itikâfa son veriyoruz. Fakat ne zaman Aksa'nın tehlikede olduğunu, Aksa'nın da kendini savunacak birilerine ihtiyacı oldu-

ğunu hissederek yine itikâfa gireceğiz" diyerek Aksa'yı yalnız bırakmayacaklarını, gerekirse gece gündüz koruyacaklarını bir kez daha haykırdı.

Kudüs'ün gençleri vazifelerini bihakkın yerine getirirken kardeşleri olarak bizler de duruma bigâne kalamazdık, kalmamalıydık. Kuşatma haberini

alan müminler de kuşatmaya kuşatmayla karşılık vermekte gecikmediler. İstanbul'da gece saatlerinde İsrail konsolosluğu kuşatıldı ve Kudüs'te işgal sürerken burada evlerinde rahat uyuyamayacaklarını haykırdılar. Mescid-i Aksa bizim nostaljik hatıramız değildir, kutsalmız ilk mescidimizdir. Onu gözü gibi koruyan Filistin gençlerinin dün olduğu gibi bugün de yanlarında olmaya devam edeceğiz. Biz ses verdikçe Filistin halkı güçlenmeye ve direnmeye devam edecek.

Son olarak Filistin direnişi bizlere diyor ki; "Biz durmayacağız, siz de durmayın ey Türkiye gençleri, çünkü üm-

metin kalbi sizsiniz. Sizin Kudüs'e ve Gazze'ye selam ettiğiniz gibi, Kudüs ve Gazze sizi selamlıyor."³

Özgür Kudüs'te buluşmak ümidiyle.

1. Mirasımız Derneği, www.mirasımız.org. Fanatik Yahudi Cemaatleri, Mescid-i Aksa'nın Karşısında Süleyman Tapınağının Maketini Sergilemeye Başladılar 2009-08-07
2. Tevrat, Göç 20.
3. Hamas lideri ve Filistin Hükümeti İslah ve Değişim Grubu Başkanı Muşir el Mısıri

Kudüs'ün Tapuları Arşivlerimizde

Kendi adına mülk sahibi olan ilk Osmanlı padişahı olan Sultan 2. Abdülhamid, Kudüs, Musul, Kerkük, Doğu Anadolu, Çukurova ve Balkanlar'da oldukça geniş toprakların tapularını elinde bulunduruyordu. Bazı kaynaklara göre, 1930'lar da Kudüs başta olmak üzere Musul ve Kerkük'teki arazileri için hukuk mücadelesi veren Osmanlı hanedan üyelerinin elinde, 50.000 adet tapu bulunuyordu. Bu tapuların büyük bölümü, halen Türkiye Cumhuriyeti Devlet Arşivleri'nde muhafaza ediliyor. Son günlerde herkesin ilgisini çeken ve 2. Abdülhamid'e ait olduğu belirtilen belgenin, Preveze Sancağı'nda bulunan bir çiftlik arazisinin, devlet hazinesinden (Hazine-i Hümayun) Sultan II. Abdülhamid'in mülkiyetine geçirilmesi nedeniyle düzenlenmiş tapu belgesi olduğu açıklandı.

satranç

Mermer satranç tahtalarının üzerine çömelerek birikmiş kalabalıklar olarak duran buhar, Budapeşte'nin açık hava kaplıcalarının sıcak havuzlarından yükselir. Çin'de satranç tahtaları New York'taki Central Park'ta olduğu gibi yere serilirdi. Satranç çoğu ülkede 64 karede 32 taşla oynanan zihinsel mücadele oyunudur. Boyutuna ve gösterişsiz görünümüne rağmen, uzun oynanabilen, hatta mümkün olan oyun sayısı, kâinattaki atomların miktarını aşan bir oyundur.

Çeviri: Abdullah Muhsin Yıldız

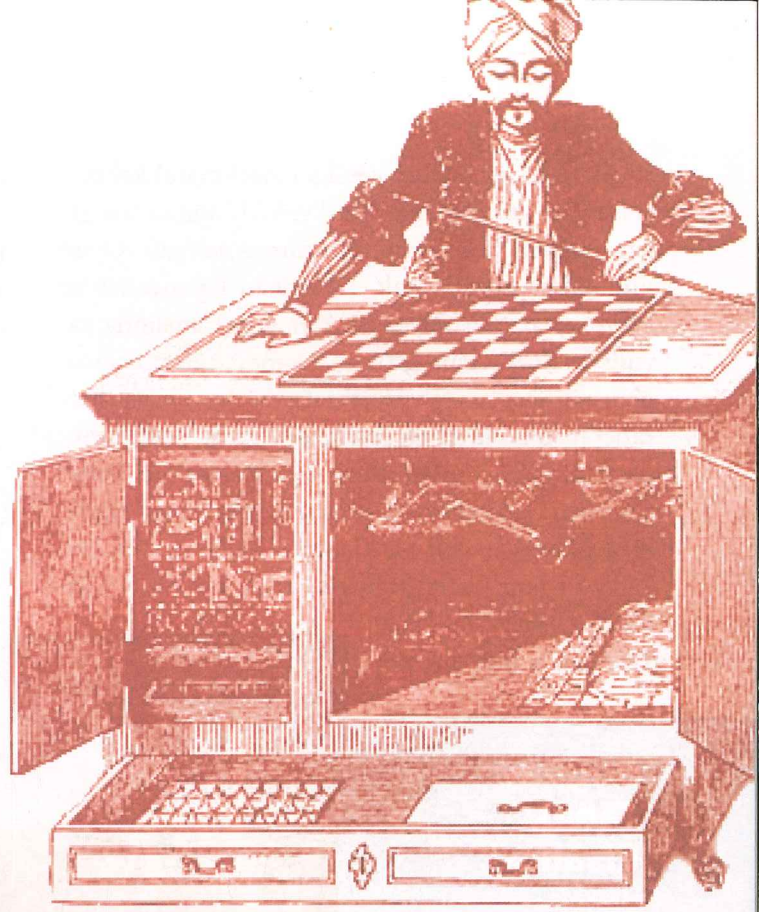
Hikâyeler, figürler ve satrançla ilgilenen bireyler, ona esrarengiz boyut verir ve onun belirli kökenleri meçhulmüş gibi durur. Bu iki ülkeden birinden, Hindistan ya da İran'dan geldiği bilinir. 14.yüzyılda İbni Haldun, satrançla, seçkin bir bilge adam olan Hint ismine sahip Sassa İbn Dahir arasında bağlantı kurar.

Chaturanga denen, "dört uzva sahip olma" anlamına gelen, muhtemelen Hint ordusunun dört farklı koluna; filler, atlı askerler, at arabalar, piyadeler, gönderme yapan antik bir Hint oyunu vardı. *Chaturanga* tam olarak satranç değildi, fakat bugünkü satrancın öncüsüydü.

Bir 14.yüzyıl İran el yazması, bir Hint elçisinin 'satrancı' İran sarayına nasıl getirdiğini, Avrupa'ya nereden geldiğini, ortaçağ İspanyası'na giden Araplar vasıtasıyla olduğunu tasvir etmektedir.

Avrupa'ya ulaşmadan önce, İranlılar oyunu *chaturang* olarak değiştirdiler, onu kendi savaş oyunları olarak kullandılar. Araplar satrançla İran'da ilk kez temas kurup onu miras olarak aldılar, sonra *Shatranj* dediler ve kendi kültürleri içinde özümstediler.

O zamanlar, oyunda bir taş olan *shah* kral gibiydi, *Firzan* generaldi ve modern zamanlarda vezir ha-

line geldi, *Fil* sonradan piskopos olmuştu (günümüzde yine fil kullanılıyor), *Faras* attı, *Rukh* at arabasıydı (şimdi şato ya da kale deniliyor), *Baigad* piyade eri ya da piyondü.

Satranç, toplum içerisinde çok popülerdi, bilhassa soylular ve hem de Abbasi halifeleri onu beğenmişlerdi. Büyük ustaları el-Suli, el-Razi, el-Aadani ve İbn al-Nadim idi. Büyük Rus usta Yuri Averbak, kendisinin kazandığı şampiyona maçlarından birinde izleyenleri hayrette bırakan bir hamle yaptı. Herkes bunun dâhice düşünülmüş yeni bir fikir olduğu konusunda hemfikirdi, fakat bu aslında bin yıldan fazla bir zaman önce el-Suli tarafından oldukça iyi tasarlanmış bir hamleydi.

Arap büyük ustalar satrancın kuralları ve stratejileri hakkında bol miktarda yazmışlar ve bunlar tüm Müslüman dünyasına yayılmıştır. Satranç tarihi, oyun açılışları, kapanışları ve problemleri ile ilgili kitaplar vardı. 1370li yıllarda yazılan *Satranç Oyununda Mücadele Örnekleri Kitabı*, satranç oyununu bağınaz rahibelerle bile buluşturdu.

Büyük müzisyen ve yeni modayı yaygınlaştıran kimse olarak bilinen kasırga lakaplı Ziryab, satrancı Endülüs'e bugün bilinen ismiyle 9.yüzyılın başla-

rında getirmiştir. Tam yenilgi (checkmate) kelimesi ise Fars kökenli olup "Kral yenildi" manasına gelen *shahmat* kelimesinin bozulmuş şeklidir. Oyun Endülüs'ten başlayarak, Hıristiyan İspanyollar ve Mozaraplar (Hıristiyan ve Yahudiler) arasında yayıldı ve Kuzey İspanya'daki Pirene Dağları üzerinden sınırları aşarak Güney Fransa'ya ulaştı. Satrançtan bahseden ilk Avrupalı kayıtlar 1058 yılına, yani Barselona Kontesi olan Ermessind'in isteği üzerine kristal satranç taşlarını Nimes şehrindeki St Giles manastırına adayışına kadar uzanır. Birkaç yıl sonra Ostia (İtalya'da antik bir kent) Kardinali Damiani, Papa 7.Gregor'a mektup ya-

Buğday Tanesi Efsanesi

Satranç hakkında söylenen efsanelerden en bilineni buğday tanesi efsanesidir. Efsaneye göre, canı çok sıkılan genç Hint Prensi, kendisini eğlendirecek bir oyun öğretene ne isterse vereceğini söyler. Ülkenin bilginlerinden bir kişi, prene satranç hediye eder. Oyunu çok beğenen prens, bilginden ne dilerse dilemesini ister. Bunun üzerine bilgin "Satranç tahtasında 64 kare var. Birinci kareye bir, ikinci kareye iki, üçüncü kareye dört, dördüncü kareye sekiz ... altmış dördüncü kareye de 263 tane gelecek şekilde buğday tanesi istiyorum." der. Hükümdar, bu kadar alçak gönüllü isteği kabul eder. İstenilen buğday taneleri sayılıp verilmeye başlandıktan bir süre sonra, ortaya çıkan sayıyı karşılamak için dünyadaki ekili alanların bile yetmeyeceği anlaşılınca prens bilgini çağırır. Bilgin prene söz vermeden, önce düşünmeyi öğrenmesi için satranç oynamasını öğretir. Başka da bir istekte bulunmadan oradan ayrılıp gider.

zarak, onu "kâfirlerin oyununun" ruhban sınıfı arasında yayılmadan yasaklanması için kışkırtmıştır.

Satranç, ticaret yolları boyunca Orta Asya'dan eski Rusya'nın güney steplerine dahi taşındı: Semerkant ve Fergana'da 7. ve 8.yüzyıla ait İran satranç taşları bulundu. 1000 yılı boyunca Vikingler Arap madeni paraları ve Buda heykelleriyle birlikte satrancı da İskandinavya'ya taşıyınca, daha uzakta ki düzenli kullanılan Viking ticaret yollarında da yayıldı. 11.yüzyılda bu ticaret yolları satrancın yönünü doğrudan İzlanda'ya çevirdi ve 1155 yılında

Danimarka Kralı Büyük Knut'un konuşmalarıyla yazılmış bir İzlanda destanına göre, kral 1027 yılında satranç oynuyormuş.

14. yüzyıl itibariyle satranç Avrupa'da kabul gördü ve "Bilge" lakaplı Kral X.Alfonso 13.yüzyılda *Satranç ve Diğer Oyunların Kitabı* isimli çalışmasını hazırladı. Son sekiz yüzyılda hiç geriye bakılmadı ve satranç 1769'daki ro-

botik satranç uzmanı gibi birkaç eğlendirici şey üretilince gücüne güç katarak yoluna devam etti.

Macar Wolfgang de Kempelen, satranç tutkunu olan kraliçesi İmparatoriçe Maria Theresa'ya bir hediye vermeye karar verdi. Onun hediyesi satrancı ustaca oynayan, o zamanın üst düzey oyuncularını yenen, daha sonra Osmanlı Türkü adını alacak olan Demir Müslüman denen bir robot makineydi. İnsanlar bu olağanüstü, başörtüsü giyen robota hayran kalmak için kilometrelerce seyahat ediyorlardı. Aslında seksen beş yıl boyunca Osmanlı "Robot Aygıtı" kisvesi altında on beş satranç oyuncusu yaşamıştı.

* *Muslim Heritage in Our World* (Dünyamızdaki Müslüman Mirası)

Ağlamadan
dillerim dolaşmadan
yumruğum çözülmeyen gecenin karşısında
şafakta uyanıp utandırmadan aşkı
üzerime yüreğimden başka muska takmadan
konuşmak istiyorum.

şehre neden
esmer ve dölek yüzümle döndüm dağlardan
kar vakti tarlaları kımıldatan soluğum
niyedir sarmalasın vites dişlilerini
defneler, nakışlar yok
alnımda neden.

Ağlamadan
etimin iğneli beşiklerde bıraktığı izlere aldırmadan
o mavi korularda ve dibektaşlarında
bırakıp sözlerimin kalıntılarını
açıkça konuşmak istiyorum.
Besbelli ki leşler koruyor şehrin bedenlerini
göğsünün kafesinde yalnızca pasak
biliyorsun
korkutulmuş bir kızın
yüreğinden fışkıran beyaz güvercinleri
sabahın köründe kalkan tirenlerdeki nefret
her gün aynı kalafat yerine çekilmenin nefreti
bunları
bütün bunları biliyorsun
dağlardan dönüyorsun o sağır yamaçlardan
çevik bacaklarını getiriyorsun, ne çiçek ne de ninni
boz şayaktan poturun dağlarda ne güzeldi
şehre varınca artık meşinler giymelisin
daha esmer
daha kankusturucu
sen o baygın sevgilerin adamı değilsin.
Sana yaşamak düşer çarkların gövdesinde
bin demir kapıyla hesaplaşmaktan omzun çürümelidir
bin çeşit güneşle ovulmalıdır gaddar ellerin
yürü yangınların üstüne, kendi alevini de getir
çarpıntısız dakikası olur mu devrimcinin
ki
ölüm
her yerde uyanıktır
alestadır korkunun yordakçıları
tez kızaran güllerden kendini sakın
sevgiler ürkütsün seni, aşk ayrı-
Aşktır diye geri geldin o çekiç seslerine
bıraktın vazgeçilmez ırmakları
gönlüne kar yağdırıyorsa çocuk sesleri yetsin
dikkat et hiçbir şey ıslatmasın namluları.

Elyesa Koytak

Son dönemde Türkiye’de toplum yapısının, toplumsal adaletin ve buna bağlı olarak küreselleşme, kapitalizm gibi tartışmaların yoğun olarak yaşanması belki de en çok hayatını müslümanca yaşama isteğinde olanları ilgilendiriyor. İslam’ın şahsiyet inşa edici yanıyla beraber bir adalet toplumunu da amaçladığını hatırlamak müslümanlardan başkasının boynunun borcu değil çünkü. Bu bağlamda şehir, toplumsal hayat, verili ve dayatılan modern kapitalist hayat tarzı gibi bağlamlarda bir şiir okuması yapmaya çalışmak istedik.

İsmet Özel’in 1970 tarihli Mazot şiirini okumaya çalıştığımız zaman karşımızda “şehre dönmek”ten bahseden ve şehre dönmeyi varoluşsal bir mesele olarak yaşayan bir insan çıkıyor. Tarlaları, dağları, “vazgeçilmez ırmakları” bırakıp, bütün varlığıyla bir “aşk” için, bir amaç uğruna neden şehre dönmek peki? Burada ne aşk derken bir beşeri ikili ilişki söz konusu, ne de şehir derken toplu yerleşim birimi. Şehir, o “vites dişlileriyle” ve “göğsünün kafesinde pasak”la bezeli, o “leşlerin koruduğu”, o “daha kan kusturucu meşinlerin” giyilmesi gerektiği şehir, nasıl bir yerdir ki dönülünce insanın “açıkça konuşması” gerekir?

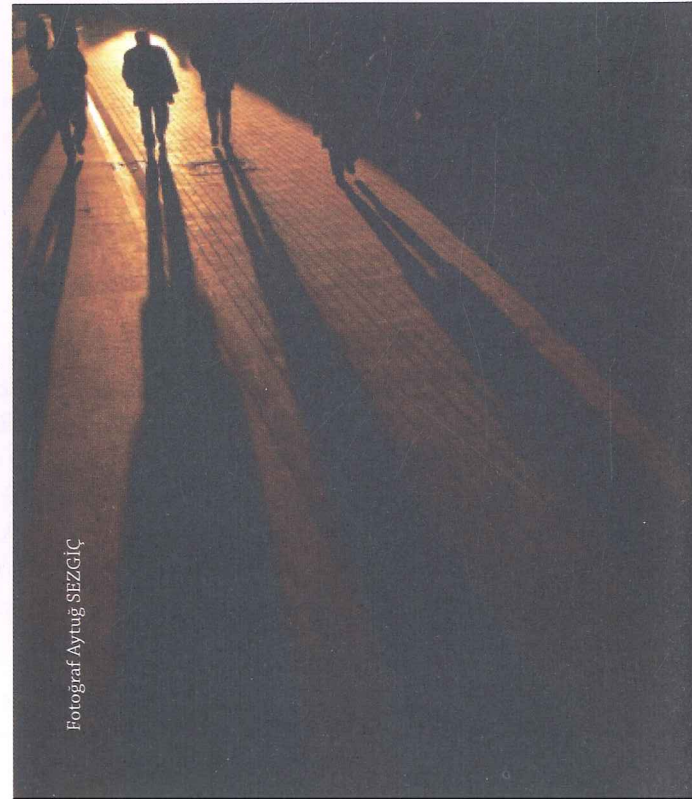
Şiirin yazılmasında (1974) çıkış noktasının sosyalist refleksler olduğunu hatırlarsak hemen, şehrin, modern kapitalist hayatın hâkim olduğu bir yer olduğu anlaşılır. Bir “devrimcinin” de “ağlamadan” yalnızca kalbine güvenerek bu şehre dönüp “bin demir kapıyla” hesaplaşması gerektiği söyleniyor. “Üzerine yüreğinden başka muska takmadan” yani şehre dair, şehri hatırlatan ve şehre ufaklık da olsa bir bağlılık ve aidiyet bildiren herhangi bir şey olmaksızın. Çünkü aslında daha öncesinde kendi değerlerini, bir anlamda hayat tarzını yaşayabilmek için toplumdan kaçıp doğaya “dağlara, ırmaklara” sığınan ve romantik denebilecek bir insan söz konusu burada.

Gerçek kahramanlığın, kendini değiştiremiyorsa kaçmak değil, verili düzeni değiştirmeye kalkışmak olduğunun farkına varan bir idealizmden bahsederek akıyor şiir; şehir insanının kendine yabancılaşmasının üzerine gidiyor. Şehri, “korku”, “nefret” ve kaypakça “sevgiler” üzerine kurulu bir düzen olarak görmek, insanın ontolojik güvensizliğinin had safhaya çıktığı, taparcasına dünya hırsıyla dolup taşıdığı ve özelde modern kapitalist hayat tarzının hüküm sürdüğü bir yer olarak görmek demek. Modernitenin bütün kurum ve kavramla-

ıyla çevremizi ve zihnimizi kuşattığı bir düzene, böyle bir şehre inançla ve sabırla dönmenin gerçek kahramanlık olduğunun farkında olmamızı salık veriyor şiir, “açıkça konuşmamız”ı talep ediyor. Bu “açıkça konuşma” eğer müslüman bir şahsiyetten bahsediyorsak Kafurun suresini akla getiriyor hemen.

Esasen, şiirin geneline yayılmış bir portre var; ağlamayan, farkında olan ve hesaplaşan bir insan portresi. Bir anlamda hakikatin farkında bir tek kendisi dahi olsa onu açıkça ifade edebilme gücünü ve sorumluluğunu kendinde gören bir insan bu. Bu insan, bilgiyi bildirmedikçe faydasız hatta zararlı bir şey olarak gören bizlere, özellikle insanların Allah’ın kulları olma lütfundan az bir fiyat karşılığında dünyevi metaların, paranın, iktidarın kulu kölesi olma yolunda yüz çevirdikleri bugünün modern hayatlarında emr-i bil-maruf nehy-i ani’l-münker ilkesinin her daim canlı tutulması gerektiğini hatırlatıyor.

İsmet Özel şiiri her zaman, içinde kendine has bir uyum gösteren sert, vurucu ve geniş bir imgeler bütünlüğünün şiiri olmuştur. Mazot şiiri de insana dair bir gerçeği başarıyla işleyebildiği için birçok farklı perspektiften, birçok farklı bağlamda okunmaya açıktır. İslam’ın, sosyal adaleti sağlama yolunda bir müslümandan beklentilerini düşünürken bu şiirin okunması, konuya alışılmışın dışında bir yerden bakabilmeyi sağlamaktadır.

Fotoğraf: Aytug SEZGİCİ

tarikh defteri

“Kupa Kırıldı, Kapalıçarşı’da Yaptırdık!”

17 Mayıs 2000 gecesinde, Türk futbol tarihinde o zamana kadar gerçekleştirilmiş en büyük başarı elde edilmişti. Galatasaray, Kopenhag’da oynanan ve 0-0 berabere biten maçta, İngiltere’nin en güçlü takımlarından Arsenal’i penaltılarda yenmiş ve UEFA Kupası’nı kazanmıştı. Maçın ertesi günü, İstanbul’a gelen Galatasaray takımını binlerce taraftarı karşılamış ve resmi olmasa da ‘ulusal bayram’ havasında, kutlamalar yapılmıştı.

UEFA kurallarına göre kazanılan kupa, şampiyon takımın müzesinde bir yıl kalır, bir yıl sonra da UEFA Kupası finalinde maçın oynanacağı kente getirilir ve yeni sahibine verilir. Dolayısıyla kupa her yıl böyle dolaşır. Süreç buraya kadar normal işliyordu. Ancak sonrasında gelişen olayları, “Galata Sarayı Efendileri” adlı kitabında Halil Özer, şaşırtıcı bir biçimde anlatıyor.

Galatasaray’ın kupayı kazanmasının üzerinden henüz bir kaç ay geçmesine rağmen tarihî gümüş kupa oradan oraya gezdiriliyor, kutlamalarda sergileniyor-

du. İşte bu sıralarda Galatasaray, Şampiyonlar Ligi Kupası’nı kazanan Real Madrid’le birlikte Almanya’nın Münih kentinde düzenlenen bir turnuvaya davet edilir.

Teklifi kabul eden Galatasaray kulübü, Almanya’ya Türk Hava Yolları ile gidecekti, gümüş kupayı da yanlarına almışlardı. Kupanın uzunluğu bir metreye yakındı. Ama gidişte Türk yetkililer hiçbir sorun çıkarmamıştı. Turnuvanın ardından dönüş yolunda Alman yetkililer kupanın uçağın içine alınmasını sakıncalı bulunca, yolcu yastıklarından birkaç tanesiyle kupayı sarıp karton bir pakete yerleştirirler. Paketi de kendilerini İstanbul’a götürecek olan uçağın kargosuna verirler.

İstanbul’a indikten sonra kargodan paketlerini alan takım yetkilileri, paketi açtıklarında büyük bir korku yaşarlar. Koskoca UEFA kupası ikiye bölünmüştür çünkü. Kupa hemen Florya’ya götürülür. Olay başkan Faruk Süren’den uzun süre saklanır. Herkes bir çare düşünmeye başlar. İşin ucunda tüm Avrupa’ya rezil olmak vardır.

Yöneticilerin kararıyla kupa, ertesi gün Kapalıçarşı’ya götürülür. İyi bir gümüşçü bulunur. Kimsenin haberi olmasın diye her şeyin gizlice yapılmasına özen gösterilir. Gümüş kupa üç günde tamir edilmiştir. Bir sonraki yönetim kurulu toplantısına kupa geri gelmiştir. Herkes kupayı teker teker inceler. Ancak kırılıp yeniden yapıldığı hiç belli değildir. Ardından o gün toplantıda bulunan yönetici Celal Gürcan espriyi patlatır: “Vallahi eskisinden daha güzel oldu.”

Bir sonraki yıl, kupanın finalini Liverpool ile Alaves takımları oynamaktadırlar. Galatasaray’ın geri gönderdiği, tamirden geçmiş kupa da orada güzel bir kürsüde yeni sahibini beklemektedir. Maç biter kupayı Liverpool kazanır. Kupa töreninde Galatasaraylı yöneticilerin duaları kabul olur ve Kapalıçarşı gümüşçülerinin elinin emeği sağlam çıkar.

“Dingonun Ahır” Burası

Dilimize yerleşen ve genellikle argo bir tabir olarak kullanılagelen ‘Dingonun ahır’ının, nereden geldiğini çoğumuz bilmeyiz. Anlatılanlara göre hikaye oldukça ilginçtir.

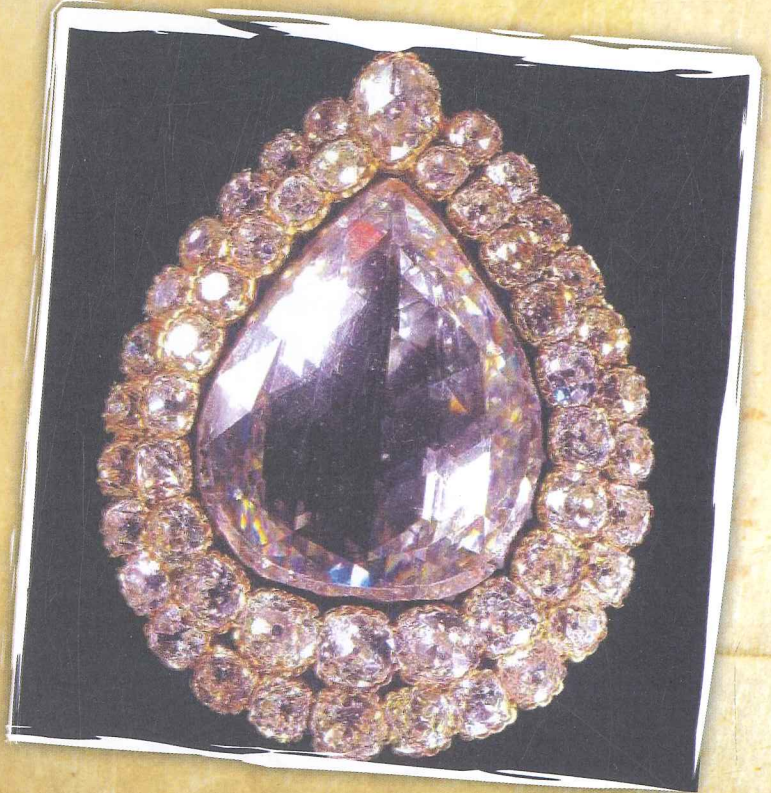
Dingo'nun Ahır

İstanbul'da atlı Tramvaylar zamanında, tramvaylar 2 atla çekilirken dik Şişhane yokuşunu çıkabilmek için Azapkapı'dan (Haliç kıyısında, eski Galata surlarının bitiminde, Unkapanı'nın karşısındaki semt) takviye at olarak yokuşu çıkabilirlermiş. Tramvay bu haliyle Taksim'e kadar gelir, burada çıkartılan atlar, bugün Taksim Meydanı'nın batı kısmındaki sular idaresi maksemi ile Fransız Konsolosluğu arasında bir ahırda bir süre dinlendirildikten sonra tramvaya bağlanmadan boş olarak Azapkapı'ya götürülürlermiş. Taksim'deki bu ahır Dingo adlı bir Rum vatandaş işletirmiş. Ahıra, gün boyu bir sürü atın girip çıkmasından dolayı, dilimizdeki “Dingo'nun ahır” sözünün buradan geldiği söylenir.

Çöplükten Saray Hazinesine

Dünyanın en büyük ve en değerli 10 elmasından biri olan ve şu an Topkapı Sarayı'nda sergilenen Kaşıkçı Elması'nın ortaya çıkışı hakkında, birçok

hikaye anlatılır. Bunlardan en bilineni ve en ilginç, elmasın 1699 yılında İstanbul Eğrikapı çöplüğünde bulunmasıyla ilgili olanıdır. Söylentilere göre Eğrikapı çöplüğünde dolaşan fakir bir adam, çöplerin arasında yuvarlak bir taş bulur. Bulduğu taşı, bir kaşıkçıya giderek üç tahta kaşığa değişir. Elması alan kaşıkçı ise bunu, bir kuyumcuya 10 akçeye satar. Kuyumcu, taşı arkadaşlarından birine gösterince, bunun kıymetli bir elmas olduğu anlaşılır. Elması görenler ‘sus payı’ isterler. Aralarında anlaşamayan kuyumcuların kavgasından Kuyumcubaşı haberdar olur ve kavgacılara birer kese akçe vererek taşı ellerinden alır. Fakat bu sefer de olayı Sadrazam Köprülüzade Fazıl Ahmet Paşa duyar, taşı kendisi için satın almaya hazırlanırken, mesele Padişaha akseder. Padişah Dördüncü Mehmet, bir Hattı Hümayun ile elması saraya getirtir ve elmas ustalarına verir. Çöplükte bulunan taş işlenince, meydana 48 kratlık nadide bir elmas çıkar. Kuyumcubaşıya Kapıcıbaşılık rütbesiyle, bir kese bahşiş ihsan olunur. Kaşıkçı Elması olarak anılan değerli taş, o tarihten sonra hazinenin en iyi yerinde saklanır.

Kaşıkçı Elması

Üniversiteye Bu Kapıdan Girilir!

Gazetelerde, televizyonlarda, insanların zihinlerinde üniversite denilince akla ilk gelen olgudur İstanbul Üniversitesi Beyazıt Kampüsü'nün tarihi kemerli giriş kapısı. Üniversite eğitimi almak istemeyen insanlar bile, en azından ziyaret etmek, kapıdan içeriye girmek isterler.

İstanbul Üniversitesi Beyazıt Kampüsü

Tarih boyunca birçok önemli hadiseye şahitlik eden bu tarihi yapının geçmişi oldukça ilginçtir. Fatih, İstanbul'u fethinden sonra Beyazıt'tan Süleymaniye'ye yayılan geniş bir alana saray yapılmasını ister ve buraya, Beyazıt Kampüsü'nün olduğu alana, bir saray yapılır. Bu sarayda Fatih, 1478 yılında yapımı sona eren Topkapı Sarayı'na geçene kadar kalır. Bu tarihten sonra ise saray, harem dairesi ve çeşitli köşklere oluşan bir alan haline gelir ve adına 'Eski Saray' denilir. Daha sonra sarayın kalıntıları Harbiye Nezareti Binası'nın (Osmanlı Savunma Bakanlığı) yapımı için kullanılır.

1826'da Sultan Abdülaziz Dönemi'nde geleneksel Osmanlı askeri teşkilatı olan Yeniçeri Oca-

kampüs no ları

Hüseyin Güneş

ğı kaldırılıp modern ordu kurulunca, Fransız Mimar Bourgeois tarafından 1864-1866 yıllarında inşa edilen İstanbul Üniversitesi Merkez Binası, uzun süre Osmanlı Harbiye Nezareti olarak kullanılmış. 1923'te Cumhuriyetin ilan edilmesi ve tüm bakanlıkların Ankara'ya taşınması ile beraber, Darülfünun'a tahsis edilmiş. 1933 yılında yapılan 'Üniversiteler Reformu' ile de İstanbul Üniversitesi'ne bırakılmıştır. Ancak tüm bunlara rağmen bugün Üniversite'nin kuruluş yılı olarak 1933 yılı değil, Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'un fethini gerçekleştirdiği 1453 yılı kabul edilmektedir. Böylelikle bu tarihi okul, dünyanın en eski 20, Avrupa'nın ise en eski 10 üniversitesi arasına girmiştir. Bugün Beyazıt Merkez Kampüs'te; Rektörlük, İktisat Fakültesi, Hukuk Fakültesi ve Siyasal Bilgiler Fakültesi bulunuyor.

Siyasal Bilgiler Fakültesi binası, geçmişte Bekiraga Bölüğü olarak bilinen ve tarihte çok değişik şekillerde kullanılan bir yapı. Bekir Ağa, sert kişiliği

Beyazıt Meydanı araç trafiğine açılken

Beyazıt'tan Süleymaniye'ye uzanan ana kampüsün içi

ve acımasızlığı ile tanınan dönemin İstanbul Muhafız Kumandanı'nın adıdır. Bekir Ağa ve Bölüğü acımasızlığı, ölçsüz şiddet kullanması ve etrafına dehşet saçmasıyla ün yapmıştır. Bina, II. Abdülhamid döneminde, yönetimine başkaldıran Jön Türklerin de tutuklandığı ve buradan sürgüne gönderildiği bir yer olmuştur. Yine, Osmanlı Devleti'ni 1. Dünya Savaşı'na sokmakla sorumlu tutulan İttihat ve Terakki Cemiyeti yöneticilerinin hapsedildiği mekân olarak kullanılmıştır. Daha sonra ise Tıp Fakültesi'ne tahsis edilen yapı, kadavra incelenen bir mekân ve morg olarak kullanılmıştır. Zaten binanın alt katlarında dolaşırken bu kasveti canlı olarak yaşıyorsunuz.

Kampüsün içinde bir de yangın kulesi bulunuyor. Beyazıt Yangın Kulesi, İstanbul'da çıkan yangınları haber vermek amacıyla, 1749 yılında 85 metre yüksekliğinde ve ahşap olarak inşa edilir. Bu kule, Galata ve İcadiye kuleleriyle birlikte İstanbul'daki 3 yangın kulesinden biridir. Çeşitli defalar yangın geçiren kule, 1826'da yeniçeri ayaklanmasında tekrar yanmıştır. Kule üçüncü kez Sultan II. Mahmut zamanında, 1828 yılında Senekerim Balyan'ın mimarlığı altında tekrar yapılmıştır.

İstanbul Üniversitesi merkez kampüsü her dönem öğrenci olaylarının beşiği olmuş; birçok öğrenci çatışmasına tanıklık etmiştir ve hala etmektedir. Belki de derslerinden çok siyasi propagandalarla

ilgilenen ve bu kadar farklı öğrenci topluluğunun bulunduğu başka bir üniversite daha yoktur. Kampüste bulduğunuz her an, yeni bir gösteriyle, eylemle, boykotla karşılaşabilirsiniz. Bu İstanbul Üniversitesi öğrencileri için gayet doğal bir görüntüdür.

Bir başka ilginçlik de okulun ziyaretçi kabulüyle alakalı ayrımcılık. Merkez kampüsü gezmek, kendi vatandaşımıza kapalı. Ancak yabancı turist ziyaretlerine açık. Yabancı turistler büyük oranda, herhangi bir engelleme ile karşılaşmadan kapıdan içeri girebiliyorlar. Turisti, kendi vatandaşına tercih eden bu ayrımcı zihniyete akıl erdirmek mümkün değil.

Okulun birçok hocasını vakıf üniversitelerine kaptırmadaki acizliğine değinmeden geçmemeliyim. Geçmişte birçok idealist hocanın ders verdiği kürsülerde, bugün sayı oldukça az durumda. Bir bakıma üniversite geçmişiyle iş yapıyor diyebiliriz. Yani halk deyiimiyle kredisini kullanmaya devam ediyor.

Bütün bu olumsuzlukların yanında söylenelebilecek gayet olumlu bir hadise, yemeklerin 50 kuruş olması. İstanbul Üniversitesi Beyazıt Kampüsü'nde öğrenci olursanız, dışarıda alacağınız bir su fiyatına, Galata ve İstanbul Boğazı manzaralı yemekhanede keyifli ve bol çeşitli bir yemek yiyebilirsiniz.

Osmanlı Harbiye Nezareti (Savunma Bakanlığı) 1900

söz sizde

Huzeyfe Özyürek – Salih Eren Karaoğlu

Ya ödev yaparken bazı arkadaşların evinde internet yok. 3G sayesinde durumu olmayan arkadaşlarımızın da evine internet giriyor ve derslerinde daha başarılı olabiliyorlar.

Aslıhan Atabey / Çağaloğlu Anadolu Lisesi

Şu anda benim hiç bir işime yaramaz ama insanlık için oldukça büyük bir adım.

Kübra Ustael / Çağaloğlu Anadolu Lisesi

3G çıktı, yalan söylemek imkânsız hale geldi. Mesela okulu kırıp gezerken annem arıyor ve soruyor: "Nerdesin?" Nasıl yalan söyleyeceğim?

Murat Doğan / Zeytinburnu Endüstri Meslek Lisesi

3G kopya çekmek için birebir. Her öğrenciye tavsiye ederim.

Eren Yolaç / Hüseyin Bürge Anadolu Lisesi

3G sayesinde her yerde internete girip o anı arkadaşlarıyla paylaşabilirsin.

Eyüp Kılıç / Hüseyin Bürge Anadolu Lisesi

Mesela canın sıkıldığında televizyon izleyebilir arkadaşlarıyla farklı oyunlar oynayabilir ve internete özgürce dolaşabilirsin. Öğrenciyi ise araştırma ödevlerini, her an her yerden yapabilme özgürlüğüne ulaştırıyor.

Rabia Sümeyye / Zeytinburnu Anadolu İmam Hatip Lisesi

Ben arabalara çok düşkünüm. Her an her yerde onları görmek ve en yeni haberlerine ulaşmak istiyorum. Bu 3G sayesinde, her türlü araba ve tuning haberlerine çok hızlı ve kolay

İstanbul'un soğuk ve yağışlı bir gününde Eminönü Meydanı'nda rastladığımız genç arkadaşlarımıza, son zamanlarda adından sıkça söz edilen, yeni nesil 3G teknolojisini sorduk:

3G Öğrenci Adamın Ne İşine Yarar?

bir şekilde ulaşıyorum. Bu teknolojiyi bulanlara çok teşekkür ederim.

Turgay Akbağ / Türkiye Gazetesi Anadolu Ticaret Meslek Lisesi

Abi ne işime yarayacak? Eve interneti yeni aldık. Biraz bunu öğrenelim. Sonra telefonda girmeye çalışırız internete. Ben 3G'li telefon alana kadar 4G 5G çıkar zaten. Genelde böyle oluyor. Hem aradığım kişinin beni görmesine gerek yok. Çok görmeyi isteyen olursa yanıma gelir, görüşürüz.

Cihan Erbay / Büyükçekmece Ticaret Meslek Lisesi

“anlat bana bölümünü”

1983 yılında kurulan Uluslararası Malezya İslam Üniversitesi, 90 farklı ülkeden 105 farklı ırka mensup öğrenciyi barındıran, adeta bir milletler cemiyesi görüntüsünde. Kurulduğu yıldan bu yana hakkında hem Müslüman coğrafyalarda, hem de Türkiye’de, oldukça fazla konuşulan İslam Üniversitesi, bugüne kadar önemli başarılar elde etti. Bu ay sınırlarımızı aşarak, bir dönem Türkiye’de yasaklı üniversiteler arasında bulunan, Uluslararası Malezya İslam Üniversitesi’nde okuyan öğrenci arkadaşlarımızla konuştuk:

Yusuf Şentürk

Türkiye ile kıyaslandığında Malezya’da öğrenci olmanın avantajı nedir?

Malezya’nın çok köklü bir tarihi geçmişi yok ve kurtuluşundan bugüne henüz 60 yaşına gelmemiş bir ülke.

Ama Malezya’nın, bu genç yaşına nispeten, teknoloji ve eğitim alanında kat ettiği mesafe gerçekten küçümsenmeyecek derecede. Geçen yıl dünya çapında yapılan üniversite sıralamasında Malezya ilk yüz elliye girmeyi başarmıştı. Bu başarıyı içinde bulunduğu farklı din anlayışları ve farklı etnik grupların olmasına rağmen aldı. Diğer taraftan Türkiye her yönüyle tarihi zenginliklerle dolu ve sosyal yapı bakımından Malezya’dan taban tabana farklı bir ülke; ama buna rağmen maalesef aynı başarıyı yakalayamamıştır.

Malezya İslam Üniversitesi’nde öğrenci olmanın getirileri neler?

Malezya İslam Üniversitesi, içinde 100 farklı ülkeden gelen öğrencilerin bir arada toplandığı uluslararası bir üniversite. Bu anlamda İslam üniversitesi renkli ve farklı kültürlerin sergilendiği bir ortam. Üniversitenin eğitim dili İngilizce ve Arapça

olarak veriliyor, üniversite öğrencilerinin tamamı akıcı bir şekilde İngilizce konuşabiliyorlar. İsmi İslam Üniversitesi olan bu üniversite İslami bilimlerin yanında fen bilimleri de vermekte. Sosyal bilimlerde ve mühendisliklerde, yani ilahiyat dışındaki fakültelerde okuyan öğrencinin mezun olabilmesi için seçmeli ilahiyat dersleri alma zorunluluğu var. Hakeza ilahiyat öğrencilerinin de sosyal bilimlerde seçmeli dersler alma zorunluluğu var. Bu eğitim sistemi ile fen bilimlerinde okuyan öğrenci ile ilahiyatta okuyan öğrenciler için bir standart getirilmiş ve bu ikisi arasında bir denge kurulmuş.

Malezya İslam Üniversitesi’nden mezun olmanın farkı var mı?

Malezya sınırları içinde bir kıyaslamaya gittiğimizde İslam Üniversitesi, Malezya içinde en iyi İngilizce eğitim veren üniversite konumunda ve aynı zamanda ilahiyat fakültesinin eğitim dili ağırlıklı Arapça olduğundan burada okuyan öğrenciler her iki dile hâkimler. Yabancı öğrenci oranının diğer üniversitelere kıyasen fazla oluşu ve kampüs içinde İslami bir atmosferin olması bu üniversiteyi diğer üniversitelerden farklı kıyor.

Ahmet GÜVEN / Uluslararası Malezya İslam Üniversitesi Türk Topluluğu Başkanı

Niçin Uluslararası Malezya İslam Üniversitesi'ni seçtiniz?

İlk olarak Uluslararası Malezya İslam Üniversitesi'ni seçmemin sebebi, bilimle İslami değerlerin bir arada verildiği üniversitelerden biri olmasıdır.

Teknolojik imkânları fazla olan başka üniversitelere gidebilirsiniz fakat onlarda İslami değerler yok; fakat burada elhamdulillah mühendislik

bilgileri alırken İslami değerler de veriliyor, mühendislik dersleriyle birlikte İslami ilimlerin dersleri veriliyor. Bu okulun oluşmasına vesile olan abalarım ve ağabeylerime teşekkür ediyorum.

Bölüm olarak neden Bilgi Teknolojileri Bölümü'nü tercih ettiniz?

Bilgi teknolojilerini seçtim çünkü ben Somaliliyim ve benim ülkemde bu konuda ilerleme yok. Onlar böyle teknolojilerden yoksun, ben buraya geldim, bu bölümden mezun olmak ve kendi halkıma faydalı olmak için.

Malezya İslam Üniversitesi'nde yabancı öğrenci olmayı anlatır mısınız?

Buraya ilk geldiğiniz gün kendinizi yabancı hissediyorsunuz. Yabancı bir ortam, yabancı insanlar, fakat biraz zaman geçince yabancı olmadığınızı fark ediyorsunuz. Çevrenizde çok fazla yabancı var ve bu yabancılar kendi ülkelerini oluşturuyorlar kampüste. Fark ediyorsunuz ki yabancı değilsiniz, bir aile gibisiniz, gerçek ailemizden ayrıyız annemizden babamızdan kardeşlerimizden fakat çevremizdekilerle birlikte kendimizi yabancı hissetmiyoruz.

Hamza Sheikh Hassan Faqih / Somali, İletişim Teknolojileri Bölümü 4. sınıf

Malezya'da dil eğitimi almanın avantajları neler?

Malezya'da dil eğitimi almak güzel bir şey ama bundan daha güzeli, İslam üniversitesinde dil eğitimi almak. Malezya da üç farklı dinden yaşayan in-

san var, bu yüzden kampüsün dışında insanlar ilişkisi kurarken bunu göz önünde bulundurabiliyorlar. Ama Malezya İslam Üniversitesi'nde bu tamamen farklı bir durum. Buraya gelen insanların çoğu İslami ülkelerden gelmiş ve İslami bilince sahip insanlar. Kampüste hiç tanımadığın bir insana selam verip onunla emin bir şekilde konuşabilir ve buralar hakkında sorular sorabilirsiniz. Fakat şehir merkezinde, Kuala Lumpur'da bir adres sorarken bile çekinerek duraksayarak soruyorsunuz. Buranın en büyük avantajlarından biri bu. Rastgele birine selam verip sohbet edebilirsiniz hiç çekinmeden.

Malezya İslam Üniversitesi'nin kampüs olanaklarından bahsedebilir misin?

Burası çok güzel bir kampüs. Fiziki ve manevi olarak İslami değerler üzerine kurulan bir üniversite olduğu adında belli oluyor. Fiziki olarak okul kurulurken cami merkezli kurulması külliyelerin yani bizim üniversitelerdeki fakültelerin merkezinin cami olması ve onun çevresine inşa edilmesi, sosyal yaşamında cami merkezli planlanmış olması fiziki olarak İslami olduğunu gösteriyor. Mantalite olarak teknolojinin iyi kullanılması, verilen bilim dersleriyle birlikte İslami derslerin de verilmesi ayrıca hiç bir dil, renk ve ırk ayrımı yapılmaması da manevi olarak İslami değerlere dayandığını gösteriyor.

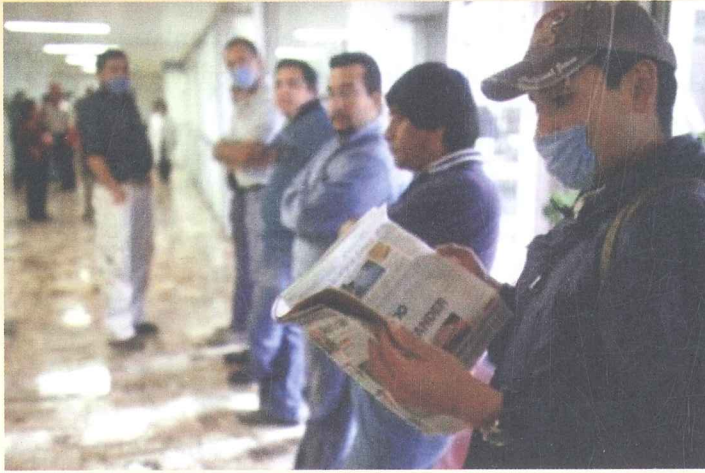
Muhammed EREN / Türkiye, Yabancı Dil Eğitimi

Okullardan Haberler

Alperen Gençosmanoğlu

Okullarda Olağanüstü Hal: Grip Olabiliriz!

Geçtiğimiz günlerde “domuz gribi” (H1N1) virüsü sebebiyle ülkedeki pek çok eğitim kurumu değişen sürelerde tatil edildi. Hatta bazı yerlerde hasta oldukları tespit edilenlerin eğitim gördükleri binala-

rın etrafı sarılarak karantina altına alındı. Anlaşılmaz bir şekilde bir anda ortalık felaket tellallarıyla doldu ve toplum paranoyak tutumlar takınmaya başladı. Bu kargaşanın içinde de olaya üstten bakmak pek mümkün olmuyor ne yazık ki...Bu açıdan konuyla ilgili açıklamalarının oldukça faydalı olacağını düşündüğümüz Dr. Carlos Alberto Morales Paitán'ın konuyla ilgili uyarısını istifadenize sunuyoruz:

Grip veya asrın soygunu...

Domuz gribi arkasındaki ekonomik çıkarlar neler? Dünyada her sene milyonlarca insan malaryadan ölüyor, hâlbuki basit bir tül sineklik onları koruyabilir. Gazeteler bundan bahsetmiyor! Dünyada her sene 2 milyon çocuk ishalden ölüyor, hâlbuki 23 sentlik bir serum onları kurtarabilir. Gazeteler

bundan bahsetmiyor! Kızamık ve zatürreden her sene 10 milyon insan ölüyor. Tüm bu insanlar daha ucuz ilaçlarla kurtulabilir. Gazeteler bunlardan da bahsetmiyor!

Bundan yaklaşık 10 yıl önce kuş gribi çıktığında bütün gazeteler bizi bilgiye boğdu: “Bütün diğer salgınlardan daha tehlikeli... Dünyayı tehdit eden salgın!” Gazeteler sadece bu tavukların korkunç hastalığından bahsediyordu. Buna rağmen toplam insan kaybı 10 sene de 250. Yani senede 25. Normal grip senede yarım milyon can alıyor. 25'e karşı yarım milyon.

Niçin kuş gribinden bu kadar bahsedildi?

Çünkü bu tavukların arkasında bir “horoz” vardı, büyük ibikli bir horoz: Uluslararası Roche ilaç grubu. Bu şirket Asya ülkelerine milyonlarca doz Tamiflu sattı, İngiltere 14 milyon doz satın aldı. Kuş gribi sayesinde Roche, milyarlarca dolar kar ettiler. Bugün de domuz gribi psikozu başlatıldı. Tüm dünya medyası sadece bundan bahsediyor. Kuzey Amerikan Gilead Sciences şirketi Tamiflu ilacın patent sahibi. Bu işletmenin en büyük hissedarıysa Donald Rumsfeld: George Bush dönemi savunma bakanı, Irak savaşının stratejisti...Gerçek “Pandemie” (dünyayı etkileyen büyük salgın), çıkar salgınıdır, sağlık paralı askerlerinin çıkarları.

Eğer domuz gribi söylendiği gibi gerçekten dünyayı tehdit eden büyük bir salgınsa (pandemiyse) dünya sağlık örgütü bu hastalıktan bu kadar tedirgin oluyorsa neden bu hastalığı dünya sağlığını tehdit eden bir hastalık olarak ilan edip, hastalığa karşı aynı ilacın jenerik türevlerinin üretilmesini önermiyorlar?

Ticarethane mi Üniversite mi?

Üniversitelerin özerkleşmesini isteyen üniversite öğrencileri Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı'na karşı imza kampanyası başlattı. İmzaya açılan metnin tamamı şöyle:

“Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı tarafından hazırlanan üniversitelerde danışma kurulları kurulmasını öngören yönetmelik taslağı, 25 Eylül tarihli yazıyla üniversitelere gönderilmiş ve üniversitelerden görüş bildirmeleri istenmiştir. Ancak üniversite rektörlükleri bu konuda kendi birimlerinden görüş alma mekanizmalarını çalıştırmamıştır.”

Metinde YÖK taslağının amaçları ve yaratacağı etkiler şöyle sıralanıyor:

* Bu sürece kadar YÖK Strateji Raporu ve TÜSİAD yükseköğretim raporları aracılığıyla gündeme getirilen dönüşüm, bu taslak ile yönetmelik haline getirilerek yasallaştırılmaya çalışılmaktadır.

* Oysa her türlü sermaye ve siyaset kurumunun üniversite üzerindeki belirleyiciliği üniversitenin toplumsal yarar üreten kurum olma özelliğine aykırıdır.

* YÖK'ün, üniversiteleri özerk, bilimsel, demokra-

tik, toplum yararı için çalışan kurumlar olmaktan uzaklaştıran diğer uygulamalarıyla birlikte düşünüldüğünde bu taslağın yönetmelik haline gelmesi üniversiteleri geri dönülmesi olanaksız bir noktaya getirecektir.

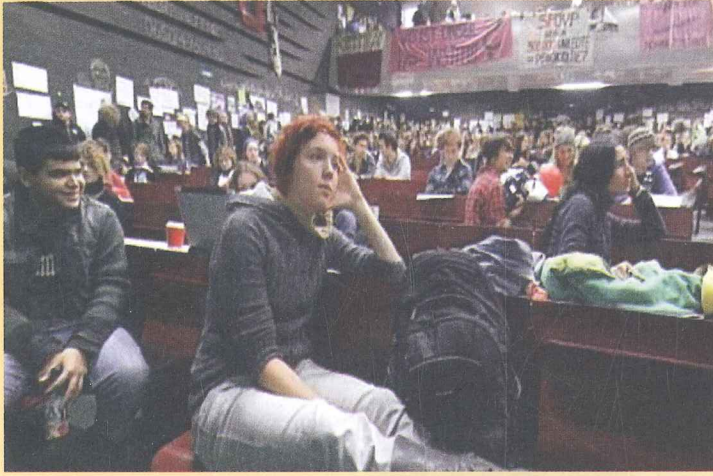
* Öyle ki, tamamen piyasa güçlerinin eline geçen üniversitelerde iş güvencesi, akademik özerklik ortadan kalkacak, taşeronlaşma ve esnek çalışma uygulamaları hızlanacak, üniversitenin şirketleşmesi sonucunda toplum yararını değil sadece karlılığı hedefleyen öğrenciler yetiştirilecektir.

Avusturya'da Öğrenci İşgalleri Yayılıyor

Avusturya'nın Klagenfurt, Linz, Graz ve Salzburg kentlerindeki üniversitelerde anfiler işgal edilirken dün Viyana'da bir yürüyüş düzenlendi. Hükümetin eğitim politikalarını protesto etmek için düzenlenen yürüyüşe polisin rakamlarına göre 10 bin, öğrencilerin rakamlarına göre 50 bin kişi katıldı.

Öğrenci hareketini tetikleyen, muhafazakâr görüşleriyle bilinen Avusturya Halk Partisi (ÖVP) üyesi Eğitim Bakanı Johannes Hahn'ın 2008'de kaldırılan harçların tekrar yürürlüğe konulacağını açıklaması oldu. Bu açıklama üzerine Viyana'da öğrenciler bir yürüyüş düzenledi ve yürüyüşün ardından Viyana Üniversitesi Audimax (Büyük Anfi) işgal edildi. İşgalin ardından öğrenciler Eğitim Bakanı Hahn, Ekonomi Bakanı Josef Pröll, Başbakan Werner Faymann'a taleplerini içeren bir “açık mektup” gönderdi.

Mektupta yer alan taleplerden bazıları şunlardı: Bankalara ve iş çevrelerine değil üniversitelere daha fazla kaynak aktarılmalı, üniversiteler demok-

ratik tarzda yeniden örgütlensin, bilimsel çalışmalarından ziyade iş çevrelerinin ihtiyaçlarına göre düzenlenmiş Bologna tarzı master sistemi yenilensin, Avrupa Birliği vatandaşı olmayan öğrenciler ve uzun süredir öğrenim gören öğrenciler için harçlar kaldırılınsın, üniversite personeli alımında kadın kotası konulsun.

Boğaziçi'nden Yükselen Vicdanın Sesi

Geçtiğimiz ay Lice'de koyun otlatan 14 yaşındaki Ceylan Önkol, bir havan mermisi ile parçalanarak çok feci bir şekilde can verdi. Ceylan'ın annesi Saliha Önkol "Ceylan'ım paramparça oldu, neden çocuğum durduk yere öldürülüyor, ben kime hesabını soracağım?" diyerek insani duyguları ölmemiş herkesin yüreklerini sızlattı. Tam da açılım döneminde hala faili meçhullerin yaşanması, hem de 14 yaşında havan topunun ne olduğuna dair fikri olmayan bir kız çocuğunun öldürülmesi... Bu aslında temel bir probleme işaret ediyor: İnsan canına verilen değer ve adaleti ne kadar içselleştirebildiğimiz. Temel referans noktalarından biri İslam olan bir toplumun adaletten ne anlaması gerektiğini Mehmet Akif Ersoy, ismi adalet ile eş değer olan Hz. Ömer üzerinden çok net anlatmış:

Kenâr-ı Dicle'de bir kurt aşırsa bir koyunu,
Gelir de adl-i İlähî sorar Ömer'den onu!

Zemine gadr ile bir damla kan dökünce
biri:

O damla bir koca girdâb olur boğar
Ömer'î!

Bu adaletsizliğe sessiz kalınmasına dayanamayan bir grup Boğaziçili öğrenci de, bunun pek de okuldaki diğer öğrencilerin gündemine girmediğini fark edince, bu olayı gösterebilmek adına ironik afişler hazırladılar, afişlerde geçen ifadeler şöyle:

"Boğaziçi Üniversitesi mezunu, mckinsey&co'nun başarılı corporate boards consultant'ı Ceylan Önkol'un bedeni, evinin yanına düşen ve nereden geldiği belli olmayan bir havan topuyla parçalandı, arkadaşımızın katillerini arıyoruz."

"Koç Holding Yönetim Kurulu Üyesi Ceylan Önkol, Kanyon Alışveriş Merkezi'nde Önkol'un bir sopayla dürttüğü tahmin edilen bir bombanın patlaması sonucu öldü, yetkililer yirmi gündür yapılan detaylı incelemeler sonucunda Önkol'un dizlerinin üzerine çöktüğü için el ve ayaklarının sağlam kaldığını tahmin ediyorlar."

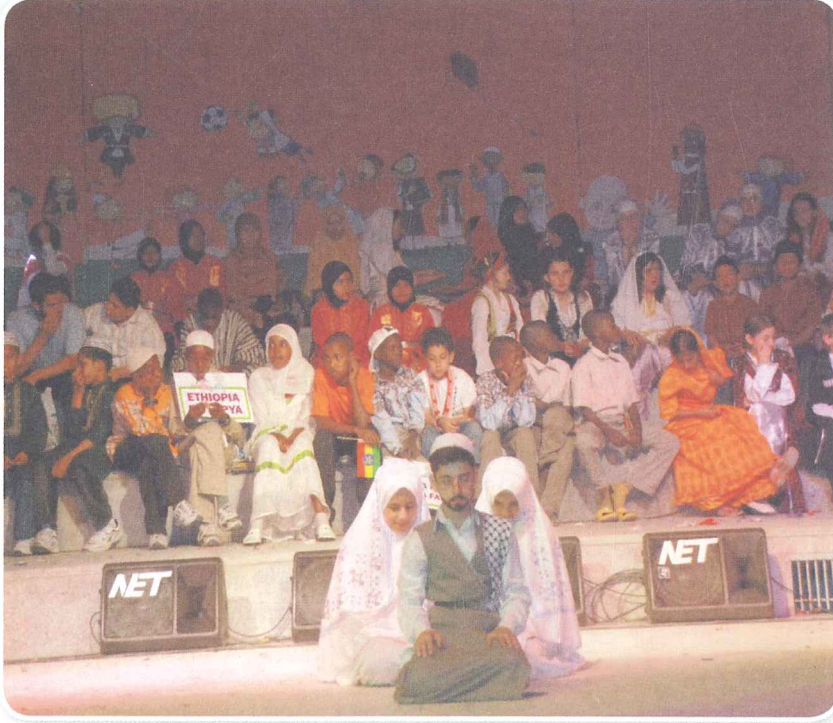
"Genelkurmay Başkanı Hilmi Özkök'ün yeğeni Bilkent Üniversitesi öğrencisi Ceylan Önkol'un üzerine havan topu düştü, Genelkurmay yetkilileri "Bölge, bölücü terör örgütü mensuplarının yoğun olarak faaliyet gösterdiği ve birçok duyumun alındığı bir yerdir." şeklinde açıklamada bulundu."

Kutsal Emanetlerin İstanbul Çıkarması

ETKİNLİK

Abdülvahid Yakup Sipahioğlu

lÜce Kongre Merkezi'nde gerçekleştirildi. Gecede ayrıca Lübnan'dan Fırkat el-Emcad, ABD'den Tyson Amir ve Baraka Blue da sahne aldılar. Geniş bir kitlenin katılımıyla gerçekleşen program, Kur'an-ı Kerim tilaveti ve İHH Başkanı Bülent Yıldırım'ın konuşmasıyla başladı. İstanbul'daki programdan sonra yetimler Kayseri, Konya ve Diyarbakır'da gerçekleştirilen yetim buluşmalarında sunumlar yaptılar. İHH'nın "elini tutmazsan yetim kalır" kampanyası ve diğer projeler ile ilgili bilgiler "yetim.ihh.org.tr" internet sitesinden takip edilebilir.

İnsan Hak ve Hürriyetleri İnsani Yardım Vakfı (İHH) tarafından bu yıl uluslararası yetim buluşmasının dördüncüsü gerçekleştirildi. Yeryüzündeki adaletsiz küresel döngünün şüphesiz en masum mağdurlarıdır yetimler. İHH'nın önemli projelerle bu mühim meseleye sağladığı katkıların yıllık değerlendirmesi olan programda Afganistan, Pakistan, Lübnan, Doğu Türkistan, Filistin- Gazze ve Irak'tan savaşın acılarını yaşayan; Sudan-Darfur, Etiyopya'dan Afrika gerçeğini yaşayan ve Türkiye'de adaletsiz düzenin sıkıntılarını omuzlarında taşıyan yetimlerin sunumları vardı. Sanatçı Ömer Karaoğlu'nun ve Ammar 114 (Almanya) grubunun sahne aldığı gece, İstanbul Süt-

Genç Öncüler Geleneksel Çiğ Köfte Ziyafetinde Buluştu

ETKİNLİK

Abdülvahid Yakup Sipahioğlu

bilinmez “nemrudun kızı” ile başlayan fasıl bir müddet Anadolu’yu dolaştıktan sonra yüreklerdeki heyecana kapılıp marşlarla mücadele saflarına katıldı. Ömer Karaoğlu ve daha nice marş üstatlarına selamlarla nihayete eren fasılın ardından, bu buluşmanın güzelliğini dillerini ağızlarının sağında solunda kalmış kırıntılarda arayan suretler bir bir selamlaşıp hayır dileklerle geceyi nihayete erdirdiler. Daha nice buluşmalara hayırlısıyla.

Senenin başlamasını fırsat bilen Genç Öncüler üniversite grubu, arkadaşlarını “4000 yıllık lezzet”e davet ettiler. Davetleri; bir araya gelmenin, muhabbetin, sazın ve sözün ve çiğ köftenin doyumsuz lezzeti etrafında buluşmak niyetindeki gönüller tarafından oldukça ilgi gördü. Yeni yılda son sınıf olmuş kimi arkadaşların kukumal kuşu havaları, orta sınıflardaki arkadaşların klasik üniversite halleri, yeni başlayanların heyecanı sardı o güzel akşamı. Çiğ köftenin lezzetine doyamamışken sazda bir ustayı sözde bir maystro-yu buldu o güzel insanlar. Artık klasik mi, klişe mi olduğu

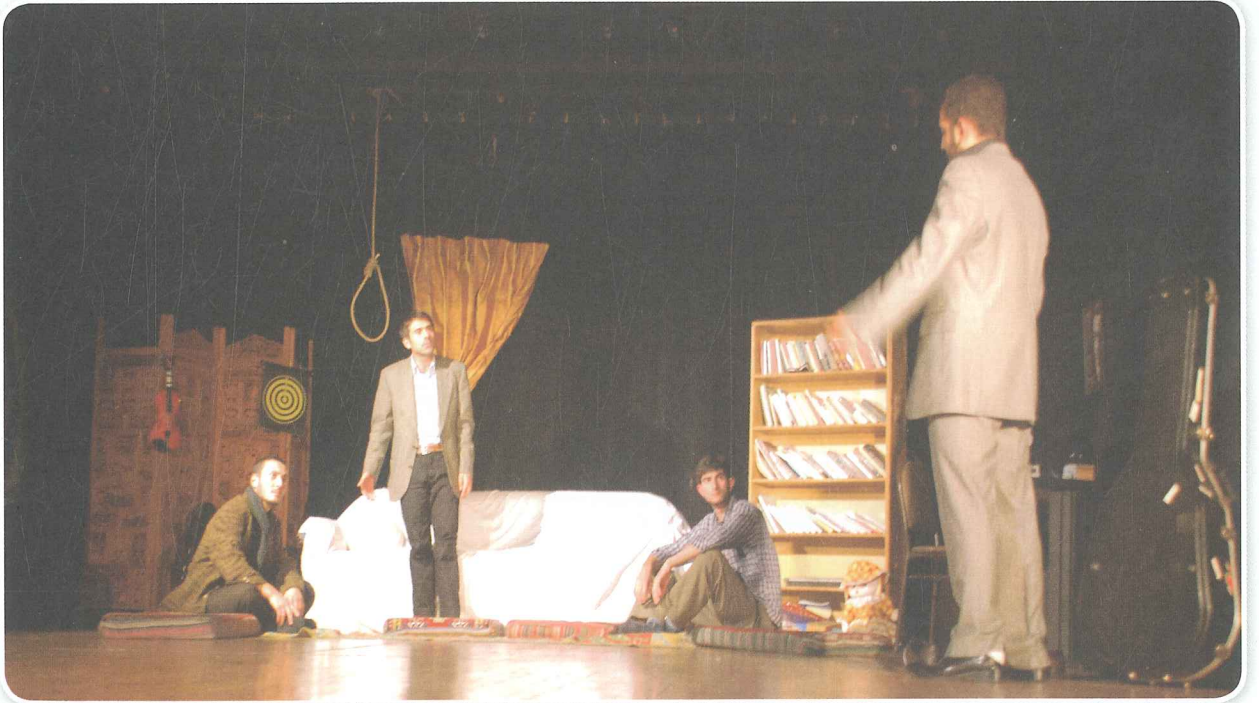

Tiyatro Topluluğu'ndan İkinci Perde

ETKİNLİK

Abdülvahid Yakup Sipahioğlu

Geçen Mayıs ayında sahneye adımını atan ve ilk oyunuyla büyük beğeni toplayan Genç Öncüler Tiyatro Topluluğu, Necip Fazıl'ın Püf Noktası adlı oyununu bir kez daha seyirciyle buluşturdu. 30 Ekim 2009 Cuma günü Zübeyde Hanım Kültür Merkezi'nde, yeni katılanlarla birlikte daha da genişleyen kadrosuyla oyununu sergileyen Topluluk, seyircinin büyük beğenisini kazanmayı bir kez daha başardı. Yeni dönemde daha farklı çalışmalara imza atmak heyecanı ile yola koyulan Genç Öncüler Tiyatro Topluluğu'nun faaliyetleri, www.tiyatrogenconculer.com internet sitesinden takip edilebilecek.

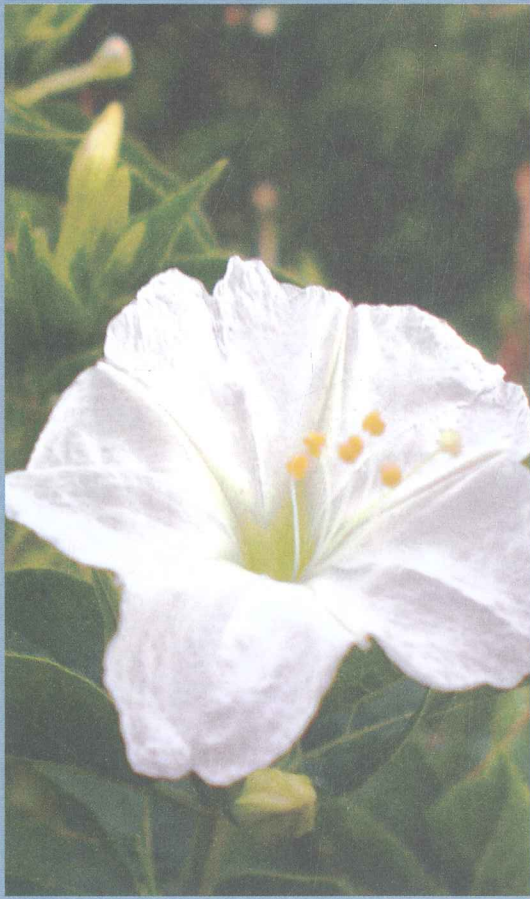

Abdullah Muhsin Yıldız

OBJEKTİFİME

TAJIKIYAN

“Dünyanın tüm güzellikleri sadece görenlere verilmiştir.” Cemil Meriç

Pazartesi sabahları İstanbul'da trafiğin çilesi bir ayırıcıdır, ancak yaşayan bilir. Güne umutsuz, hevesiz başlanır ve gün çoğunlukla da verimsizdir. Yine böyle bir günde doğayla iç içe yaşayamamış biz kent insanlarının nadir görebileceği bu güzel gökkuşağı, Boğaz Köprüsü girişinde bizi karşılıyor. İnsanlar hayretle onu seyrederken neşeleniyor ve tüm olumsuzlukları bir süre için olsa da arkalarında bırakıyor.

Tan yeri ağarmadan birkaç dakika önce. Birazdan ışıklar tek tek sönecek ve insanlar yeni bir günün koşuşturmasına başlayacaklar. Bu sabah ne kadar insan uykusundan uyanamadı ve ne uğruna yaşamışlardı? Bugün, bu ya da başka bir şehirde dünyaya gözlerini açacak bir çocuk dünyanın kaderini değiştirebilecek miydi?

Arap, Kürt ve Arnavut aşiretlerinin çocuklarının Osmanlı'ya aidiyet duyması için açılan Kabataş Lisesi, 1913 yılında bütün öğrencilerini cepheye göndermişti. O yıl onlardan kimse geriye dönmedi. İsimler de farklılıkların, aynı kimlik altında aynı davada birleştiğini gösteriyor. Fotoğraf: Haber 7 Asım oğlu Ali Cevad, Miyako oğlu Isak, Avram oğlu Hayim ...

dünya seyahatnamesi

Yüzen Şehir Venedik

Furkan Aktan

Suların içinde yüzen daracık sokaklar, küçücük köprüler, kanalların kenarlarında yükselen binalar, arabaların gürültüsünden uzak, gondolların hüküm sürdüğü şehir... Evet bu ay, Adriyatik'in incisi Venedik'teyiz. Venedik'in kurulma sürecine baktığımız vakit, kavimler göçüne kadar uzanan bir sürece şahit oluyoruz. İstilacılar Venediklileri kenti boşaltmaya zorlamışlar ve halk çözümü kıyıya yakın adacıklara yerleşmekte bulmuş. Günümüze kadar ulaşan kanalların inşaatı sırasında açığa çıkan toprak, adacıkların güçlendirilmesinde kullanılmış. Venedik, büyük kanal başta olmak üzere sayısız kanal, 400 köprü ve 118 adacık üzerine kurulmuş. Bu küçük adacıkların birleştirilmesiyle elde edilen alanlara binalar inşa edilmiş. Binaların yüzyıllara meydan okuyabilmesinin sebebi ise temellerinde bulunan kazıklar. Kazıkların tarihi de milattan önceye, Alpler'in eteklerinde göllerin üzerine çakılan, günümüze kadar ulaşan ahşap kazıklara dayanmakta. Vahşi hayvanların saldırılarından korunmak için göllerin içine çaktıkları kazıklar üzerine inşa ettikleri kamp kulübelerinde, yılın belli dönemlerinde bölgeye avlanmaya gelen Venediklilerin varlığını; bizlere düşündürmüyor değil. Santa Maria Della Salute isimli beyaz bir inci gibi parlayan karşı adadaki kilisenin altında bir milyon kazık olduğu da rivayetler arasında yerini almış. Şehrin tamamı 1987 yılında UNESCO tarafından dünya kültür mirası kabul edilip, koruma altına alınmış.

Kavimler göçünden sonra topraklarından olan Venedikliler, deniz ticaretine başlamış ve kısa zamanda önce Akdeniz'de ardından Doğu ülkelerinde deniz ticaretini ellerine geçirmişler. Özellikle katıldıkları Haçlı seferleriyle gittikleri ülkelerde de ticaret kolonileri kurar ve burada oluşturdukları limanlarla Doğu'dan elde ettikleri tüm malları Venedik'e getirir ve Avrupa ülkelerine dağıtırlarmış. Bu arada Venedik'te oluşmaya başlayan yeni zengin tüccar aileler, özellikle Bizans İmparatorluğu'nun za-

yıflamasıyla başlayan sanatçı ve bilim adamı göçlerine ülkelerinin kapılarını açarlar ve onları himayelerine alırlarmış.

Romalılar yerel halka 'diğerleri' manasına gelen 'venetians' adını vermişler. Venetians adı sırasıyla; Veneti, Venice ve son olarak Venezia ile bugünkü halini almış. Romalıları bu doğru tespitlerinden dolayı takdir etmemek elde değil doğrusu. Venedik'in gitmemize gerek olmayan etrafından dolaşıp geçtiğimiz ana kara tarafı Mesre; Venedik'in modern merkezi olmuş durumda. Eski Venedik'e 4 kilometrelik bir köprü ile bağlanıyor. Eski merkezde 70 bin nüfus var, Mesre'de ise 200 bin kişi yaşıyor. Eski Venedik'te o yüzyıllara direnen binalarda hala ikamet edildiğine şahit olabiliyoruz. Yaşayanlar da, evlerin aile içinde bir sonraki kuşağa geçmesi ile malik olanlar. Diğer türlü bu evler satışı sunulmaya çalışıldığı zaman; paranın pul kadar değerinin kalmadığını görüyoruz.

Gondolları, Venedik'in hayallerimizde kurulan o resimlerinden ayırmamız olanaksızdır. Küçük dalgaların üzerinde gezen ya da uzun direklere demir atmış gondollar, geceleyin Büyük Kanalda kayıp giden fenerlerle aydınlatılmış polis gondolları, çöp toplayan gondollar, itfaiye gondolları, nakliye gondolları ve hatta siyah ponponlu cenaze gondolları... Kendilerine özgü denizci bluzu veya kazağı ile renkli kurdeleli hasır şapkalar giyen gondolcular...

Venedik'in genel olarak tek olumsuz özelliği; halkından çok turistlerin konaklıyor olması ve turiste doyunluktan artık yüzlerimize bile bakmıyor durumuna gelmeleri. Nitekim şehrin tanıtımını da yapmadıkları dikkatlerinizden kaçmadı. Turizm ile birlikte sanayi ve tarım geliri de yüksek imiş. Gerçekten her yer yemyeşil ve ekili. Çok verimli bir toprağı var. Mussolini burada toprakların büyük bir kısmında yer alan bataklıkları kurutarak

verimli tarlalar haline getirmiş. Hala bu olayı Mussolini'nin yaptığı tek iyi iş diye anlıyorlar.

Yemek konusunda özel bir yemeklerinin olduğunu söyleyemeyiz. Ayrıca ucuz da değil. Açıkçası; balık ve onunla beraber sunulacak olan salata, bizler için helal sınırlar içerisinde ideal bir menü olarak karşımıza çıkıyor.

Şehrin gezilecek yerleri hususunda pek söylenecek bir şey olduğunu düşünmüyorum. Bunun nedeni şehre indiğiniz anda şehrin büyüğü size bir rota çiziyor ve istemsizce insan o güzergahı takip ediyor. Zaten araba, otobüs, metro, tramvay gibi toplu taşıma araçlarının doğal olarak olamayışı size bunu mecbur kılıyor. Geriye iki üç alternatif kalıyor. Ya gondol ile Venedik'in eşsiz sokaklarında hususi aracınızın keyfini çıkaracaksınız ki bunun maliyeti ciddi manada büyük olacak. Ya da oradaki her öğrenci turistin yaptığı gibi 'water bus' denilen vapur ile şehri büyük kanalın üzerinden seyredeceğiz. Şehrin sokaklarında göze çarpan bir başka husus da aynen araba park alanları gibi her evin önünde teknelerin park alanlarının bulunması. Bazı kanalların sonu bir başka kanala çıkarken, bazıları ise bir evin avlusuna çıkmakta. Bununla beraber San Marco meydanı da dünyaya güvercinleriyle nam salmıştır. Meydan, Büyük Kanal'a harikulade bir biçimde Piazzetta'dan açılmaktadır. Cumhuriyet'in devlet kilisesi olan Bazilika da burada yer alıyor. On iki havariden biri olan San Marco'nun kemiklerini muhafaza etmek amacı ile 1070'li yıllarda Avrupa ve Bizans karışımı bir tarzda inşa edilmiş.

25 Mart 421 Cuma günü, bu zemini çamurlu, sazlıklarla kaplı, suları tuzlu, yaşanması neredeyse imkânsız bölgeye, Venedik Lagünü'ne sığıp, kulübelerini kondurmak için ilk kazığı çaktıklarında, burada 1100 yıl hüküm sürecektir. Güçlü bir devletin temellerini attıklarından çok büyük ihtimalle habersizdiler. Muhteşem bir akıl gücü ile korkunun karışımına dayanan varoluşlarının izlerini, ihtişamlı yansımalarla Büyük Kanal'ın, yani lagünün, yani Adriyatik'in, nihayetinde Akdeniz'in sularında sergileyen birer Ortaçağ biblosu zarafetindeki saraylarıyla, bugünlere taşıyabileceklerinden de...

Sularla kaplı ara sokaklarda gondol trafiği

Venedik'in turistler ve güvercinler tarafından en çok ziyaret edilen San Marco Meydanı

Yaklaşık 4 km uzunluğundaki Venedik'in en büyük kanalı; Büyük Kanal

Ali Şeriati

Hayali röportajlarda bu ay, ömrünü İslami davaya adanmış İranlı sosyolog ve İslam düşünürü Ali Şeriati'nin ufuk açıcı fikirlerine yer veriyoruz. Cevaplarını, Şeriati'nin "İnsanın Dört Zindanı" ismiyle derlenen Abadan'da Ekim 1970 tarihli konferansından aldığımız röportajımızda, yeryüzünde Allah'ın halifesi görevini yerine getirecek olan özgür insanı, bu vazifesinde alı koyan zindanları ve kurtuluş yolunu sorduk. Müslümanlara anlam arayışında yol göstericilik görevini başarıyla ifa etmiş olan Ali Şeriati'nin, bu son derece hayati tespitlerini istifadenize sunuyoruz. İran İslam Devrimi'nin baş düşünürü olarak anılan Ali Şeriati, Şah dönemi İran'ında çeşitli üniversitelerde öğretim üyeliği yaptı. Dersleri kısa sürede toplumun farklı kesimlerinden öğrenciler tarafından beğenildi ve bu sayede oldukça popülerleştii. Faaliyetleri neticesinde birçok defa cezaevine girdi. Son olarak, herhangi bir eğitim aktivitesinde yer almamak, hiçbir şey yayımlamamak ve özel veya genel hiçbir toplantı yapmamak şartlarıyla serbest bırakıldı. Bu şartları kabul etmeyen Şeriati, ülkesini terk etmeye karar verdi. Ali Şeraiti, tahliye olduktan üç hafta sonra, 19 Haziran 1977'de İran gizli servisi SAVAK tarafından şehit edildi.

Modernizm, bilim ışığında yeryüzü cennetini vaat etmişken huzurdan, güvenden yoksun modern toplumlar var bugün. Öncelikle şunu soralım çağdaş insanın sorunu nedir?

Çağdaş insan için temel sorun insanın kendisidir. Nedir insan? İnsanın bilinçli, doğru, mantıklı bir tanımına ulaşılmadıkça hiçbir sorun çözülemez, çözümlenmesi mümkün değildir.

İnsanın tanımlanması neden bu kadar önemlidir?

İnsanın ne olması gerektiğini, ne olduğunu kavrayamıyorsak, diğer bir deyişle açık ve üzerinde anlaşılabilir bir insan gerçeği düşüncesine ulaşamıyorsa, kültürü, eğitim ve öğretimi, ahlakı ve toplumsal ilişkileri düzeltme yolundaki bütün çabalarımız boşunadır ve boşa gitmeye mahkumdur.

Modern bilim, insanı tanımak için birçok bilim sahası tesis etmiştir; hal böyleyken bugünün insanı bilinememiş midir?

Bugünün insanı her zamankinden çok daha bilinmezlikler içindedir. 19. yüzyıl sonlarından, içinde bulunduğumuz 20. yüzyıla kadar filozof ve düşünürlerin çoğu, hatta yazarlar ve sanatçılar, insan konusu üzerinde çokça durmuşlardır. Her birinin insan konusunda bir eseri, bir araştırması, bir kuramı veya bir görüşü vardır. Bu sebeple insan, her zamankinden daha çok bugünkü çağda karanlık ve güvensizlik içindedir.

Modern asrı inşa eden bu filozof ve düşünürler insanı tanımlarken nereden başladılar?

19. yüzyıl maddecilik (materyalizm) ve natüralizm (doğacılık) görüşlerinin egemen olduğu çağdı. Or-

taçağ ise Hristiyanlık'ın vazettiği determinist (cebrî) görüşün, ilahi meşiyet esasının egemen olduğu çağ idi. Sonra maddeciliğe ve doğacılığa dayanan determinist görüş ortaya çıktı. Hristiyanlık'ın determinist görüşü yerine başka bir determinizm getirdi. Ortaçağda kilise mensupları "bizler, biz insanlar Tanrı'nın dilediği gibi kendimize özgü irademiz olmaksızın yaratıldık" derken, 19. yüzyılda Tanrı yerine tabiat ve madde kondu. Böylece sadece bize hükmeden ve hiçbir özgür alan tanımayan güç, aşağı derecede bir efendi ile değiştirilmiş, temel görüş aynı kalmış oldu. Efendimiz tabiat ve madde oldu artık.

Bu temel nazariyenin geçersizliğine karşılık insanı karanlığa mahkûm eden durumu tespit açısından sizin görüşünüz nedir?

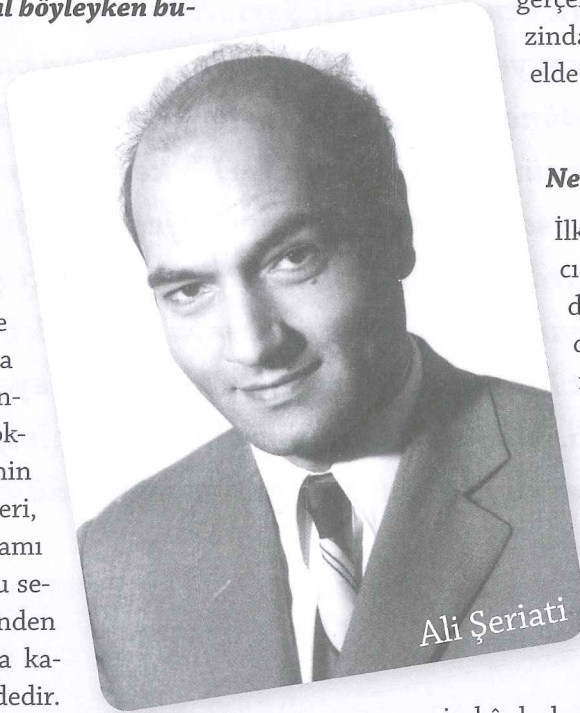
Benim tezimin özü şudur: İnsan, dört zorlayıcının/cebrin etkisindedir; bu dört zorlayıcı gücün etkisinden özü- nü kurtarınca özde insan olabilir ve gerçek anlamı insan olmak, bu dört zindandan kurtularak özgürlüğün elde edilmesine bağlıdır.

Nedir bu dört zindan?

İlk olarak, irade sahibi, yaratıcı insan, doğanın baskısı altındadır. Naturalizm şu görüştedir: Aslolan, tabiat adlı canlı, fakat özbilincine sahip olmayan bir varlıktır. İnsan da bu bilinçsiz doğanın bir ürünüdür. İnsan sonradan oluşmuş bir varlıktır ve onu meydana getiren de doğadır. Şu halde insanın özgürlüğü, doğanın onun yaratılış ve yeteneğine bağışladığı ölçüdeki

imkânlarla sınırlandırılmıştır.

İkinci zorlayıcı güç, tarihin baskısıdır. Tarihi temel belirleyici sayan görüşe göre benim niteliğimin yaratıcısı, insan olarak benliğimin özü, mahiyeti benim tarihimdir. Tarihim benim elimde olmadığına göre ben de kendi elimde değilim. Her birey tarihinin gerektirdiği biçimde oluşmuştur.

Ali Şeriati

Üçüncüsü sosyolojizmdir. Bu görüş de sosyolojinin (tolum bilim) temel belirleyici olduğunu kabul eder. Sosyolojizm, doğanın etkisini bir dereceye kadar, tarihin etkisini de bir açıdan kabul eder. Der ki: "Bütün bu etkenlerin etkisi olmakla birlikte, gerçekten beni ortaya getiren, benim üzerimde egemen olan toplumsal çevre ve toplumsal düzenidir."

Dördüncü zindan, zindanların en kötüsüdür, insan bu zindanda tutsakların en acizi durumundadır. Bu zindan 'kendim'dir. Şaşılacak şeydir ki, insan, bugün bu üç zorlayıcı gücün baskısından her çağdakinden daha fazla kurtulmuştur. Buna karşın, dördüncü zorlayıcı güç, yani 'kendisi/kendi zindanı' karşısında da her dönemden daha çok; hatta teknolojiye sahip bulunmadığı, doğal bilimlere bilmediği, toplumbilim ve tarih felsefesini kavramamış bulunduğu dönmeden daha çok çaresiz, acizdir.

Son zindanı hariç tutarak desek ki; diğer zorlayıcı güçlerin gerçekten de insan üzerinde tesiri yok mudur?

Aslında ben ne natüralizmi ne sosyolojizmi ne de historizmi tümüyle yadsıyorum; üçünü de kabul ediyorum. Ancak benim kabul edişim şu anlamdadır: İnsan -ki asıl onu anlatmak istiyorum- bu varlık seçebilir, seçme yeteneği ve imkânı vardır. Bu varlık kendi gelişim ve olgunlaşma süreci içinde gerçekten de bir açıdan ve bir bakıma doğal ve maddi bir oluşum, bir görüngü, bir bakıma tarihin biçimlediği, bir bakıma çevre ve toplumunun biçimlediği bir görüngüdür. Fakat benim söylemek istediğim şudur: Sosyolojizmi, materyalizmi, natüralizmi veya historizmi bütünü ile yadsımak ve onların temel etken olarak ileri sürdüğü şeylerin hiç-

bir etkisi olmadığını ileri sürmek istemiyorum. Aksine bu etkileri kanıtlamak ve doğrulamak istiyorum. Fakat sözüm şudur ki insan, oluşum süreci içinde, bu zorlayıcı güçlerin baskısından kurtulabilir, kurtulmalıdır.

İnsan kendisini cebri altına alan bu zindanlardan nasıl kurtulur?

Bugün Afrika çöl ve sahasında yaşayan insan, doğal koşulların elverişsizliğine karşın kendi yaşamı için başka koşullar hazırlayabilir, çağdaş ölçülere uygun kentler kurabilir. Şu halde teknik, bilimin yardımı ile insanı, onu baskısı altında tutan, çevre ve tanunlarının zoruna koşan

biat ka-
etkenlerden kurtarabilir.

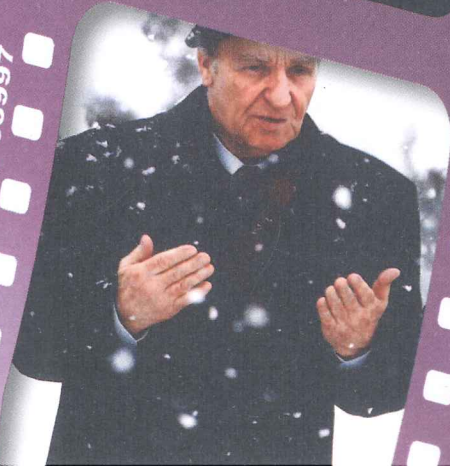
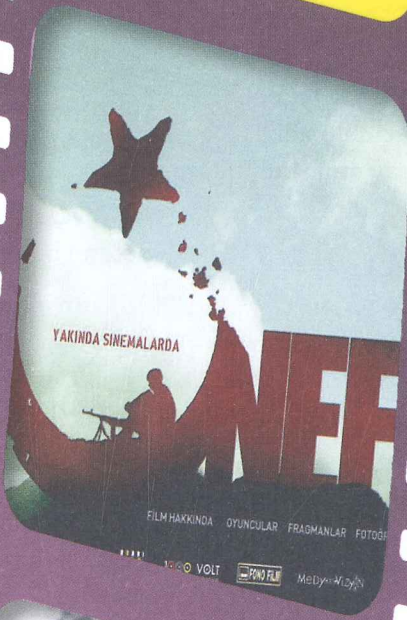
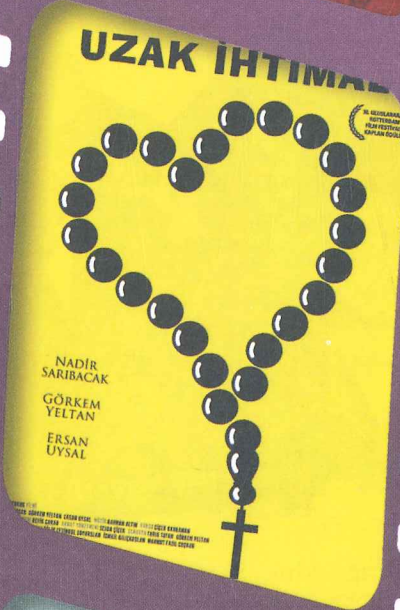
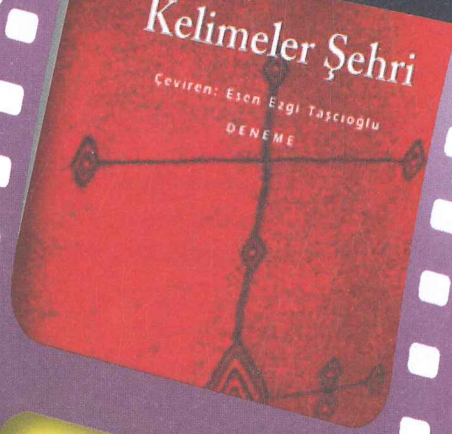
İnsan tarih adındaki gücün elinde gerçekten oyuncak olduğunu, tarih-bilimi ve tarih felsefesi ile tarihin akışını, tarihin akışına egemen olan kanunları kavrayabilirse tarih zindanından kendini kurtarma yolunu bulmuş olacaktır.

Toplum bilimin geliştiği ve yaygınlaştığı ölçüde, yönetim ve siyaset felsefesinin anlaşılması ölçüsünde, bireyin toplumsal bilince varması ölçüsünde, toplumun ürünü olan insanlar toplumu biçimleme durumuna gelmektedir.

Peki ya dördüncü zindandan kurtuluş nasıl olacak?

Dördüncü zindandan ise din ile kurtulunur, aşk ile kurtulunur. Radhakrishnan'ın dediği gibi: "Biz insanlar, insan olma ödev ve sorumluluğu ile, bir iş bilirliliği andına çağırılıyoruz. Nasıl bir ahid ve and? Öyle bir and ki, bu and ile insanlar, Allah ve aşk, başka bir yaratış ve başka bir insan için koyulurlar. Budur insanın sorumluluğu.

kültür

sanat

Nefes Filmi Üzerinden Bir Ali Murat Güven Okuması

Film kısaca, 1993 yılında Güneydoğu'da Irak sınırına yakın bir dağ karakolunda muvazzaf 40 erden oluşan bir timi anlatıyor. İçinde yaşadıkları ruhsal atmosferi, çatışma sahneleriyle zenginleştirerek 90'lı yılların puslu ha-

vasını perdeye taşımaya çalışıyor. Teknik olarak çarpıcı, hareketli ve kaliteli sahneler taşıdığını söyleyebiliriz.

Nefes filmi, Uzak İhtimal'le birlikte Ekim ayına damgasını vuran ikinci Türk filmiydi. Reklamı televizyonlarda iyi yapıldı ki izleyici sayısında ciddi bir fazlalık vardı. Terör sorunu üzerine ülkemizde çekilmiş film sayısı az; dolayısıyla birçok insan gibi bende de soruna ışık tutabilecek bir film olabilir mi sorusu belirdi. Ayrıllıkçı tutumları ayaklar altına alabilen bir "asker" filmi izleyebileceğimi umdum.

Yanılmışım. Filmin genel karakteri statükoya sadakati öğütlemekten başka bir şey yapmıyordu. Filmi izlerken notlar aldım, dikkatli bir gözle izlemeye çalıştım. Bilinçsiz ve içi boş bir tepki göstermek istemedim.

Ali Murat Güven'in filmle ilgili söyledikleri bende çok etkisi yarattı. Filmin ufak tefek teknik unsurdan oluşan hatalarını bir kenara koyarsak eksiksiz bir yapım olduğundan bahsediyor, kendi askerliğini de o dönemde yaptığını hatırlatarak, filmi izlerken duygularının kabardığını falan söylüyordu. Hatta bu film, "kirli savaşın yitik evlatlarına gecikmiş bir saygı gösterisi"ydi.

Baştan söyleyeyim, evet, film duyguları kabartmayı gayet iyi başarıyor. Zaten sırf bu amaçla yapıldığına da şüphem yok. Bunu çok sığ bir hamasetle yapmıyor olsa da, tek taraflı bir duygusalılığı pompaladığı rahatça söylenebilir. Kürt meselesinin kökenine ilişkin tek bir şey söylenmiyor filmde; Kürt tarafına dair en ufak bir hikâye yok. Bir dağ karakolunu korumaya yeminli bir grup asker ve "cüretkâr bir şekilde ayrıllık provalarına başlayan" (ifade Güven'e ait) terör örgütünün saldırganlığı sadece.

Film, hikâyesine meşruiyet kazandırmak üzere (ki bu statükonun 90 yıllık başvurduğu bir yöntem) dinî argümanları kullanmaktan çekinmiyor. Dindar bir çocuğun ağzından aktarılan şehadet konulu rivayetler, namaz ve Kur'an okuma sahnesi bunlardan birkaçı olarak sayılabilir. Ayrıca, emirlere sadakatte kusur etmeyen ve itaatkar bir profil çizen Kürt asker de, arzulanan vatandaşı tipi olarak karşımıza çıkıyor.

Kamera, odalardan birinde asılı duran Osmanlı savaş figürüne birkaç sahnede yaklaşıyor. Yukarda bahsettiğimiz meşruiyet çabası bağlamında, yönetmenin saniki geleceğe yaslanmak gibi de bir niyeti var. Bunun yanında onlarca sahnede Atatürk resmi veya büstü net bir şekilde merkeze alınıyor. "Sizi izliyorum" özdeyişine gönderme mi yapılıyor acaba burada da? (Burada çok komik bulduğum bir durumu da belirteceğim. Nöbetçi asker karla kaplanmış Atatürk büstünü temizledikten sonra karşısında selam duruyor. Bunu filmde birkaç defa görüyoruz. Gerçekliği var mı bilmiyorum; belki de askeriyenin "ritüellerinden" biridir.)

Filmin son sahnesi şöyle: Çatışmadan yaralı kurtulan bir asker, arkadaşlarının cesetleri arasından geçerek karakoldan dışarı çıkıyor. Yıkılmış Atatürk büstüne doğru giderek, kaidesine geri taşımak üzere kucağına alıyor. Kaidenin önünde oturuyor ve büstün yüzünü gözünü siliyor. O anda kamera askeri tam karşıdan alıyor ve askerin arkasında kalan kaidenin üzerinde o meşhur söz parlıyor: "Ne mutlu Türk'üm diyene!"

Şimdi kim söyleyebilir bu filmin faşizan duyguları kabartmadığını? Ama Ali Murat Güven abimiz öyle düşünmüyor. İçine girdiği duygusal havanın etkisiyle, yukarda bahsettiğim sahne hakkında bakın neler söylüyor: "Ve yönetmen Levent Semerci yıllarca kolay kolay unutulmayacak olan bu "dehşet hikâyesine, Türk sinema tarihinde görülüş en ürpertici silahlı çatışma sahnesiyle son noktayı koymakta... Öyle ki Mustafa Kemal Paşa'nın kan ve toz içinde kalmış kırık büstünü tekrar kaidesine oturtmaya çalışan yaralı askerin görüntüsü, filmi izlediğim geçen cuma akşamından bu yana bir türlü gözlerimin önünden gitmiyor."

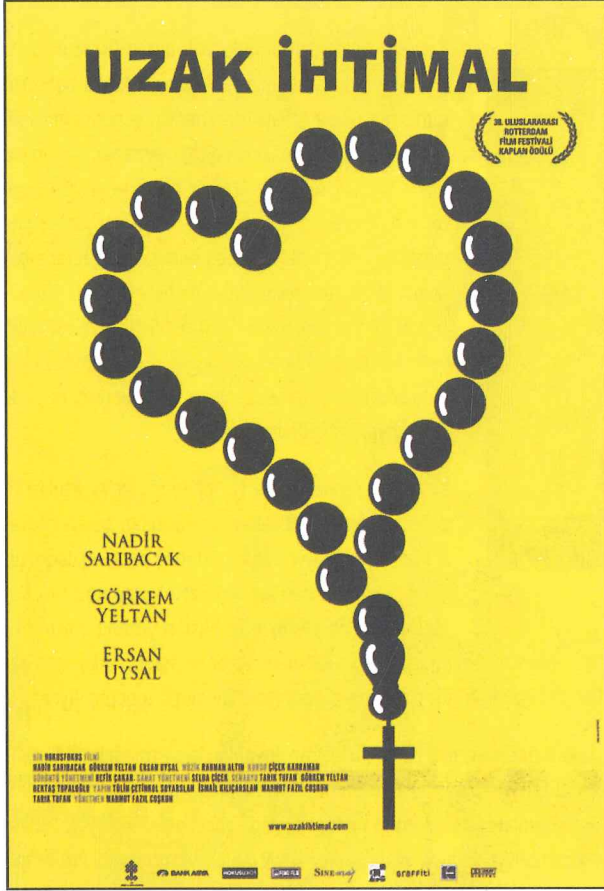
Evet, film insanı milliyetçi doruklarda gezdirmekte oldukça başarılı oluyor. Bu "kirli savaş"ın, insanına yabancılaşan sistem odaklarının kendi üretimi olduğuna dair bir şey söylemekten ise uzak. Hem, merak ediyorum; Mart 2008 gibi çekimleri biten bir filmin, böyle "hassas" bir dönemde sahneye çıkmış olması biraz tuhaf değil mi?

Ali Murat Güven

Uzak bir İhtimal, Yakın bir Hasret

"Çay içiyoruz
Mutlu bir sessizlik içinde"
Cevat Çapan

Yukardaki puslu ve karanlık havadan kurtularak, sevgiye odaklanan başka bir filme geçelim.

Uzak İhtimal, Nefes'in ayrılıkçı tutumuna karşı, hikâyesini sevgi ve kuşatıcılık üzerine inşa ediyor. İstanbul'a tayinle gelen müezzin Musa, annesi onu doğururken ölen ve kilisede büyüyen Clara'nın kapı komşusu oluyor. Musa'nın sahaf Yakup'la olan tanışması yepyeni bir hikaye daha doğuruyor ve bu üçlü tek bir hikayede bir araya geliyorlar.

Musa, Clara'ya olan sevgisini açıklayamıyor. Aslında bunu hissettirecek durumda ama filmi izlerken Clara'nın duygularını çok iyi sezemiyoruz. Film, klişelikten uzak bir sonla izleyiciyi kalakaldırıyor. İyi ki de yapıyor.

Filmi izleten en önemli unsur doğallık, samimiyet. Cami cemaatinden bir amca Musa'yı kahvaltıya davet ederken diyor ki: "Çay var, simit var, peynir var, her şey var." Bu müthiş bir şey! Filmin en güzel sahnesi bana göre. Cami imamının ve cemaatin profesyonel oyuncularından oluşmuyor olması bu doğallığı yakalamada en etkili unsur tabii ki.

Çay, filmin olmazsa olmaz öğelerinden. Yaklaşık on sahnede yer buluyor. Dolayısıyla filmin "çay sıcaklığı"nda yürüdüğünü de söyleyebiliriz. M.Fazıl Coşkun'un çaya bu denli anlam atfetmesi, çayı fazlasıyla seven bir öğrenci olarak beni az mutlu etmedi.

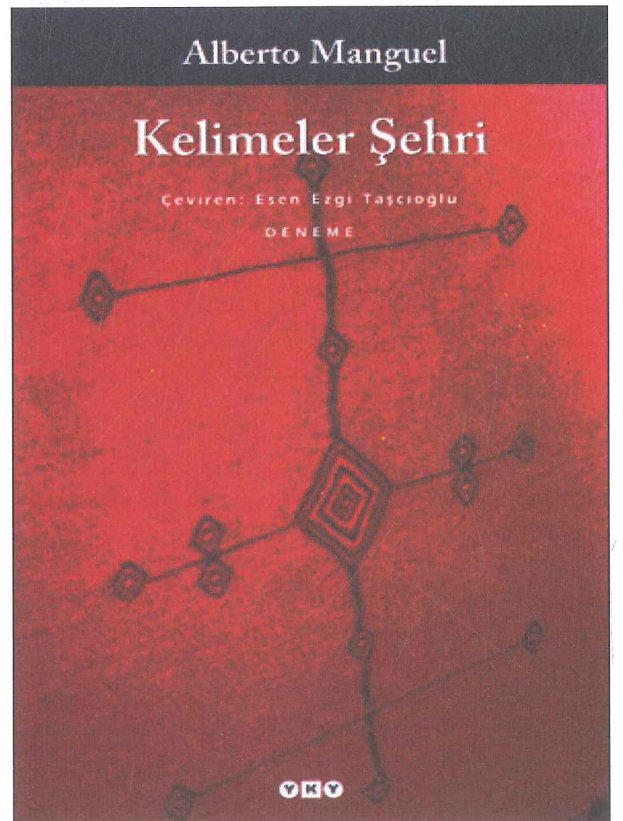
Film, sinemada görmeye alışık olduğumuz imam-müezzin tipini yerle bir ederek yerine "neyse o"yu koyuyor. Polisin de saldırgan ve acımasız tutumu karakol sahnesinde yansıtılmış ki çok da yerinde olmuş. Bu noktada, gerçekliği gösterme çabası yapılan işi daha bir değerli kılıyor.

Az müzik kullanılmış. Bazen duygusal bir sahnede "şurda müzik olsaydı ne güzel olurdu" dediğiniz oluyor fakat ben bunun sadeliği bozmama adına çok düşünceli bir tavır olduğunu düşünüyorum. Ne eksik, ne de abartıya kaçan bir duygusallıkla izliyoruz filmi böyle olunca. Her şey olduğu gibi kalıyor.

Filmin yurtdışı afişlerine yerleştirilmiş, ucunda haç bulunan tesbihin de ayrı bir sembolizm taşıdığını söyleyelim. Clara'nın düşürdüğü bu haçlı tesbihi Musa yerden alarak kiliseye götürüyor ve kıza veriyor. İki farklı ruha da gönderme yapan bu küçük sembol, "bir olan" Allah'ın kalplere yerleştiği o kucaklayıcı sevgiyi anlatıyor olmasın?

Ben filmi keyifle izledim. Tarık Tufan'ın desteği eminim filme çok şey kattı. Oyuncuların performansları, mekan seçimi ve en önemlisi seçilen hikaye her şeyiyle kendine has ve samimiyet dolu. İzleyin derim.

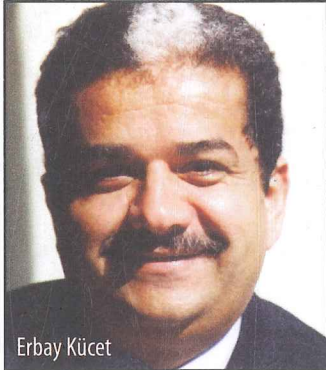
Alberto Manguel'in Kelimeleri

Alberto Manguel farklı bir adam. İlk kitabı olan Okumanın Tarihi'yle tanıdım onu. Kitapları tam bir alıntı hazinesi. Bir sayfada Döblin'den bahsederken başka bir yerde El-Haciz'den dem vuruyor; kutsal metinlerden modern yapıtlara kadar sürüyle ismi bir arada görüyoruz. Sanırım bu birikimin tohumlarını, Borges'e dört sene boyunca kitap okuduğu gençlik yıllarında attı. Farklı ülkelerde yaşam sürmüş olması da olumlu etki yaratmıştır herhalde.

2009 Temmuz'unda Yky'den çıkan kitabı Kelimeler Şehri, toplumlar arasındaki tahammülsüzlüğe karşı hikayelerden yola çıkarak oluşturulmuş bir cevap çabası olarak tanımlanabilir. Manguel, hikayelerin insanlığın ortak değerleri olduğunu ve bu hikayelerin insanları bir noktada buluşturabileceğini savunuyor. Gılgamış efsanesinden Don Kişot'a, Babil Kulesi'nden Kubrick'in 2001 Uzay Macerası'ndaki HAL'in ekranına bir dizi hikayeyi önümüze sererek bir çıkış yolu üretmeye çalışıyor. Ama hoşgörüsü, evrensel barış, özgürlük gibi zaten muğlak olan kavramlar, seküler bir dil üzerinden inşa edilmeye kalkılınca ortaya somut bir çözüm çıkamıyor haliyle. Yine de yazarın var olan durumdan rahatsızlığı ve çözüm gayreti takdir edilebilir. Etik o halde.

Erbay Kücet kayıplara mı karıştı?

Erbay Kücet

Erbay Kücet neden ortalıkta görünmüyor? Yoksa ben mi haberdar değilim? 70'li yıllarda karikatür de çizen öykücü abimiz, çocuklar için yazdığı Yakalatan Şapka kitabını 2000 yılında çıkarmış. —miş diyorum çünkü yeni duyuyorum.

93 yılında yayınlanan İlerleyelim Beyler kitabını keyifle okumuştum. Kitap hikayecik-

lerden oluşuyor ve kitaba ismini veren İlerleyelim Beyler bir otobüs hikayesini anlatıyordu. Liseye geçip de otobüsle tanışınca o hikâyenin ne kadar hayat dolu olduğunu fark ettim.

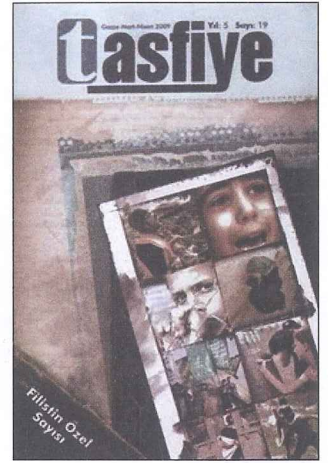
Erbay Kücet günlük yaşamdan aldığı hikayelerini mizahla yoğuruyor. 1996 yılında Gençlik Dergisi tarafından yılın mizah yazarı seçilmişti. Güldürü dili kuvvetli yani. Okunsun bence!

Direnen dergimiz var mı? Var!

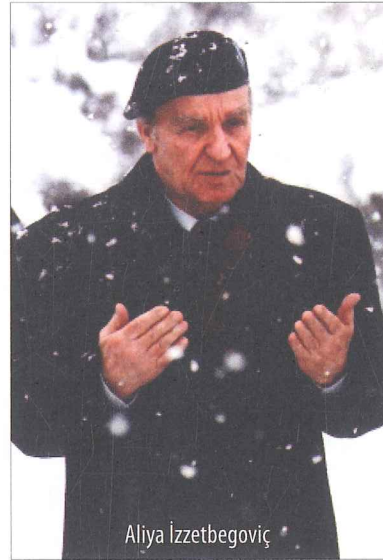
"Edebiyat adına, düşünce adına ve kalplerin çarptığı kible adına kendini inkâr eden tüm yoldan çıkanların tasfiyeye ihtiyacı var."

Tasfiye, Tokat çıkışı bir edebiyat dergisi. Ama Türkiye'deki birçok edebiyat çevresinin içine gömüldüğü entel kaygılarla hareket etmiyor. Zülme

ve adaletsizliğe edebiyatla karşılık vermeye çalışan tam bir duruş dergisi diyebiliriz ona. Üç sayı önce yani Gazze saldırısı sırasında Filistin Özel sayısı olarak çıkmıştı. 5. yılını yeni dolduran dergide Ahmet Örs, Asım Öz, Habil Sağlam, Şehmuz Kurt gibi isimler göze çarparken, Enes Malikoğlu'nun şiirleri de gayet etkileyici duruyor. Bilinç geliştiren bir edebiyat arzu edenlere Tasfiye'yi tavsiye etmiş olalım.

Bu adamı anmalı!

Aliya İzzetbegović

Düşünsel gücüyle "bilge"liği, politik zekasıyla da "kral"lığı

somutlaştıran güzel insan Aliya İzzetbegović 5 sene önce Ekim'in 19'unda vefat etmişti. Tavizsiz bir duruş, harika bir hitabet ve çarpıcı bir karizma. Bosna sınırlarını aşan bir kahraman. Aliya, okunması gerektiği kadar dinlenmesi de gereken bir adam. BM toplantısındaki konuşmalarını ve Akif Emre'ye

verdiği röportajı izlemelisiniz. Örnek alınası bir önder olarak rahmet ve minnetle anılmalı ayrıca!

Şunlara Baksak İyi Olur!

Cahit Koytak'ın Sevan Nişanyan'ın edepsizliğine verdiği müthiş cevabı hala görmediniz mi?

Nusret Fatih Ali Han'ın "Mustt Mustt"ını dinlemeniz lazım!

Murat Menteş'in yeni romanı nihayet!

Murat Menteş'in yeni romanı Korkma Ben Varım, Kasım 2009 itibarıyla raflardaki yerini alıyor. Yine macera, yine aksiyon, yine mizah. İnşallah.

Sürüp Giden Çağlardan

Yeryüzü bana mescit kılındı

Ant verdim toprak şahit tutuldu
Her sabah her öğle her akşam
İkindiyle yıkanarak yatıyla donanarak
Seslerden bir sesle fırınlanıp
Sulardan polatlanan benim.

Geldim durdum önünde işte bir anıt gibi
Sıyrarak sırtımdan bir yılan giysisini.
Evet bir hançer ağacı gibi büyüyor içimde acı
Dağlardan bir dağ gibi kabaran yüreğimde.
Kargaların sırtlanlarla anlaştığı bir günde
Bir yabancı fırtınaya tutulan yapraklarım
Kudüs'te Mescid-i Aksa'da

Belki bir batı karanlığında Topkapı'da
Yangına uğramışsa
Duymaz olmuştusa kulaklarım göklerin muştı sesini

Elbet kıracağı bir gün bu ihanet kelepçesini
Çün defterler açılıp hesap sorulduktaki
Yetimin hakkı sorulduktaki yoksulun hakkı sorulduktaki
Milletim omuz omuza verip
Kıyama durulduktaki.

Gündüzler nasıl beklerse gecenin bitmesini
Sabırla söküyorum bu tarih gecesini.

Yüreğim usul usul vuruyor Kafkasyalım
Namludan yeni çıkmış sıcak kurşun gibi
Dağlılar dağlar gibi ormanlar ordu gibi
ağaçlar asker gibi
Bir şimal rüzgarı değil bir Şamil fırtınası
Tutsaklık haritası değil bir zafer
coğrafyası
Can pazarında Azerbeycan'da
Bir türkü işliyor nakışını kalbimin
üstüne
"Kurban olayım ayına ayına yıldızına"
Bir ucundan dünyanın öbür ucuna

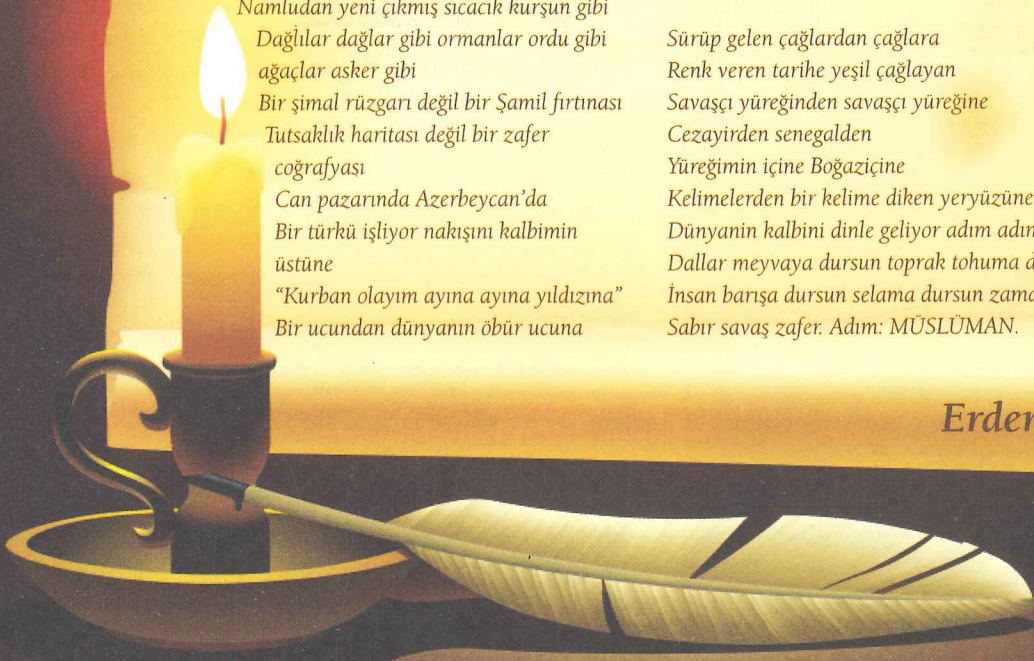
Kan olup dolaşan damarlarımda
Arabistan'da Pakistan'da Türkistan'da
Şu anda
İran'da Afganistan'da.
Gecelerden bir gece en kesin bir tarih gecesini
Delecek elbet yangına uğramış gözlerim
İçimde kayalaşan bu güç bu savaş birikintisi
Sağdan sola kavisler çizerek
Ak bir kağıt üstüne dolaşır gibi
Dolaşan Asya'yı Afrika'yı Amerika'yı
Sonra bir solukta geçerek üstünden Avrupa'nın
Avrupa'nın Rusya'nın.
"Yememiştir hiç kimse
Elinin emeğinden daha hayırlısını"
diyerek
Şafak gibi alınlara terle yazılmış
Hakkın mutlak ölçüsünü

Elbet benim işçilerim çekecek
Emeğin kutsal direğine.
O ışık ki düşer bir zenci yüreğine
Birden aydınlık kazanır zulme uğramış bütün yürekler
Onulmaz hint ağrısına tükenmez çin sancısına

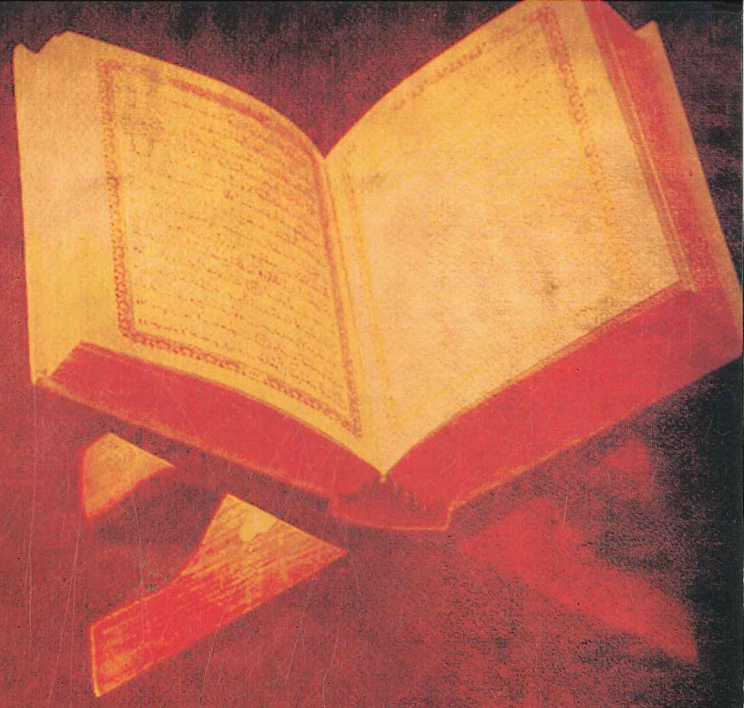
İşyanın macarcasına ezilmenin çekoslovakcasına
Yanmanın polonyacasına direnmenin vietnamcasına
Gerillanın arapçasına
Yetişecek elbet benim müjdecisi sesim.
Ey insan ey şimdilerde hep bir beklemeye duran
Duy zaman içre sürüp gelen bu sesi

Sürüp gelen çağlardan çağlara
Renk veren tarihe yeşil çağlayan
Savaşçı yüreğinden savaşçı yüreğine
Cezayirden senegalden
Yüreğimin içine Boğaziçine
Kelimelerden bir kelime diken yeryüzüne.
Dünyanın kalbini dinle geliyor adım adım
Dallar meyvaya dursun toprak tohuma dursun
İnsan barışa dursun selama dursun zaman
Sabır savaş zafer. Adım: MÜSLÜMAN.

Erdem Beyazıt

Kehf - 45-47

"Onlara dünya hayatının örneğini ver: (Dünya hayatı), gökten indirdiğimiz yağmur gibidir ki, onun sebebiyle yeryüzünün bitkileri boy verip birbirine karışırlar. Fakat bütün bu canlılık, sonunda rüzgârın savurduğu kuru bir çer çöpe döner. Allah, her şey üzerinde kudret sahibidir. Mallar ve evlatlar, dünya hayatının süsüdür. Baki kalacak salih ameller ise, Rabbinin katında, sevap olarak da ümit olarak da daha hayırlıdır. Dağları yürüteceğimiz ve senin yeryüzünü çırılçıplak göreceğin günü bir hatırla. Biz onları mahşerde toplarız da işlerinden hiçbirini bırakmayız."

GENÇ ÖNCÜLER'E ŞİMDİ ABONE OLUN!

1 YILLIK
ABONELİK
30 TL

Senin sesin Genç Öncüler, koroya katıl, abone ol.

genç öncüler

Kocatepe Mah. Mega
Center C34 Blok Kat:2
Bayrampaşa İstanbul
Tel: (0212) 640 01 22-23
Fax: (0212) 640 01 25

abone@genconculer.com

genç
öncüler

Mayıs 2009 • Sayı 49 • 3 TL • Aylık Gençlik Dergisi

Hazreti
Peygamber'le
(s.a.v.)
Raporaj

yitirilen
vicdan
artan
şiddet

• Toplumsal Şiddet,
Dilaver Demirağ
• Masum Değiliz Hiçbi
Abdurrahman Babacan
• ...lundan P